

Конгрес Українських Націоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua Червень 2016 року № 6 (637)

30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ.

АКТ ПРО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ДОРОГИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Конгрес Українських Націоналістів вітає Вас із ювілейною 75-ю річницею проголошення Акта відновлення Української Держави!

Цей історичний документ, виголошений Ярославом Стецьком 30 червня 1941 року в місті Львові, був покликаний засвідчити волю української нації до побудови держави на своїх етнічних землях. Організація Українських Націоналістів взяла на себе відповідальність за долю України й стала в авангарді боротьби з нацистськими та радянськими загарбниками, закликаючи українців "не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена Українська Суверенна Держава".

Ми розуміємо, яку важливу роль відіграло проголошення Акта 30 червня в українському державотворенні. Завдяки цьому сміливому крокові ОУН українці ствердили свою дієвість та прагнення бути активними творцями власної історичної долі. Символічно і знаменно, що 30 червня – це ще й день народження видатного українця, Головнокомандувача УПА, генерал-хорунжого Романа Шухевича.

Сьогодні Українська держава перебуває, по суті, в стані війни з російською імперією зла, яка анексувала Крим і окупувала частину Донбасу. Москва грубо порушила міжнародні угоди щодо гарантованої Україні Будапештським меморандумом безпеки і збереження суверенітету. Захищаючи Україну, в боях проти російських інтервентів загинуло понад десять тисяч найкращих синів і дочок України. Ми свято віримо, що, хоч і дорогою ціною, але здолаємо ворога і побудуємо таку державу, про яку мріяли й за яку боролись Ярослав і Слава Стецьки, Степан Бандера, Роман Шухевич. Державу, в якій запанує національна та соціальна справедливість, яка повністю розкриє потенціал нашої нації.

Тож вшановуючи героїчний чин наших попередників, які за надзвичайно складних обставин проголосили незалежність України, ми маємо докладати всіх зусиль, аби здолати зовнішнього та внутрішнього ворога, вигнати російських окупантів з рідної землі і навести лад в нашому краї.

Слава Україні! Героям слава!

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

ДО 20-РІЧЧЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

БУРЕМНА УКРАЇНСЬКА НІЧ

Олег МАТКІВСЬКИЙ

Я щасливий, що будучи депутатом Верховної Ради України другого скликання, мав честь двадцять років тому віддати свій голос за прийняття Конституції незалежної Української Держави.

Це відбулось 28 червня 1996 року о 9 год. 20 хв., коли за проект Конституції у другому і третьому читанні, з інтервалом у дві хвилини, проголосували 315 народних депутатів. 36 натиснули кнопку «проти», 12 утрималась, 30 депутатів не взяли участі в голосуванні.

Фактично засідання розпочалось ще зранку 27 червня, не переривалось цілий день, перейшло у ніч і завершилося вранці наступного дня. Противників, які не вірили, що за одне засідання можна прийняти Конституцію, а ще більше не бажали її ухвалення, було чимало. Найпростіше для них було не реєструватись і не зібрати кворум у 300 голосів, чим не допустити відкриття засідання. Схитрувавши, тодішній голова Верховної Ради Олександр Мороз, не закривав розпочатого 27 червня ранкового засідання, на яке з'явилось близько 400 депутатів, і продовжив його майже на добу, допоки не була ухвалена Конституція. В історії ця подія залишилась під назвою «буремної української ночі».

Закінчення на 4-й стор.

ГЕРОЯМ – СЛАВА!

ЗА ПОКЛИКОМ СУМЛІННЯ

Конгресівці взяли участь у відзначенні 125-річчя від дня народження Євгена Коновальця

У Києві, 14 червня 2016 року, в день 125-ти річного ювілею засновника і очільника Організації Українських Націоналістів Євгена Коновальця, представники громадських та партійних організацій вшанували пам'ять визначного українського військово-політичного та державного діяча.

Активісти Конгресу Українських Націоналістів, ОУН, НРУ, Української партії зібрались біля барельєфу полковнику Євгену Коновальцю та полковнику Андрію Мельнику, що на фасаді корпусу Національного університету ім. Драгоманова. Саме в цьому приміщенні видатні українські полковники колись формували підрозділи Січових Стрільців, які відіграли вирішальну роль в захисті новопосталої в 1917 році Української Народної Республіки та стали прототипом таких майбутніх військових організацій як УВО та УПА.

Незважаючи на зливу, громадський рух «Українська Патріотична Альтернатива», до якого входить Київська міська організація Конгресу Українських Націоналістів, було провів меморіальне віче. На заході були також присутні в.о. голови Центрального проводу ОУН Віктор Світайло, голова контрольно-ревізійної комісії (КРК) Української партії (УП) і очільник Соловецького Братства Ґеорґій Лук'янчук. Вони наголосили у своїх промовах на важливості тієї ролі, яку зіграв в формуванні українських революційно-державницьких традицій Євген Коновалець та його послідовники у надскладних умовах грозових 20–30-х років минулого століття. Організація Українських Націоналістів, що була заснована і сформована Коновальцем, стала фундаментом опору більшовицькій, польській та німецькій окупації, і фактично основою майбутньої Української Повстанської Армії. А в наш час ці традиції збройного опору, вже новітнім окупантам, продовжують на фронті російсько-української війни національно-патріотичні герої сучасності.

Прес-служба КУН

Фото Георгія Лук'янчука

НАША СЛАВА НЕ ВМРЕ, НЕ ПОЛЯЖЕ

«ГОВЕРЛА» ВКЛОНИЛАСЯ КОНОВАЛЬЦЕВІ

125-річчя від дня народження Євгена Коновальця на Стрийщині відзначали низкою національно-патріотичних заходів. Один із них відбувся в Моршині, коло пам'ятника Борцям за волю України, встановленого… на «Говерлі», як жартома говорять її пацієнти. «Говерла» – санаторій, де лікуються та відпочивають ветерани національно-визвольної боротьби, колишні репресовані, члени їхніх сімей, 16 років тому збудований на кошти добродійників. Для кожного, хто тут поправляє своє здоров'я чи працює, ім'я Євгена Коновальця символізує добу лицарства – високу добу в історії України, коли кращі її сини організовано і збройно стали до лав борців за незалежність під проводом Організації Українських Націоналістів. А творець ОУН і її Провідник – Євген Коновалець. Як тужили-горювали наші діди, в піснях виливаючи свою печать, коли було «Коновальця кров пролито»… Бо ж далеко не кожне століття дарує нації таких велетів Духа та відваги, як Коновалець. За 47 років життя він зумів створити подиву гідну силу, яка заявила: «Ми стали волі на сторожі», після чого український народ вже не почував себе незахищеним.

Тож коли голова Стрийської районної організації Конгресу Українських Націоналістів Микола Магас разом із своїми побратимами 14 червня прибув до «Говерли», то її пацієнти вже чекали націоналістичний «десант» коло пам'ятника, на центральній стеллі якого – погруддя Євгена Коновальця, ліворуч – Степана Бандери, праворуч – Романа Шухевича.

Програмну промову з нагоди ювілею Є.Коновальця виголосив Микола Магас. Учасники віча мали змогу ще раз переконатися, що українці – нація, яка, як жодна інша, народжує героїв, готових віддати за неї життя, коли вони вмирають, славить їх і оплакує, а тим часом на вершині влади опиняються не зовсім ті… Проте оптимістична промова Миколи Магаса вселяла присутнім непохитну віру в квітуче й заможне майбуття України… Втім, по-іншому й бути не може.

«Україна завдячує Євгенові Коновальцю тим, що визвольний змаг часів УНР-ЗУНР не згас, а в нових історичних умовах продовжився і, врешті, призвів до Акта 24 серпня 1991 року, – зазначив Микола Магас. – Коновалець був переконаний, що для підготовки командирів майбутньої боротьби треба робити акцент на молодь. Наприкінці 20-х років гімназисти стали студентами, почали творити підпільні організації і планувати процес визволення. Нове покоління повинно було створити структуру, яка б відповідала викликам доби. Під впливом Донцова Я.Стецько укладає орденський принцип побудови організації. Ленкавський пише Декалог, З.Коссак складає 44 правила, Я.Старух – 12 рис характера, Мащак – молитву українського націоналіста, прийняли гімн українських націоналістів. Була створена нова ідеологія українського націоналізму. Члени організації складали присягу перед Богом і Україною.

Останньою важливою корекцією революційного процесу з боку Є.Коновальця був Бандера, який мав талант бачити наскрізь усі процеси і робив вдалі заходи, щоб отримати потрібний результат.»

На вічі виступили головний редактор газети «Нація і Держава» Марія Базелюк і голова Сколівської станиці Братства ОУН і УПА Степан Вітвицький.

Дарія Качмар, якій в ранній юності довелося пережити всі жахіття виселених з рідних домівок у Сибір українців, декламувала чудові поезії Розалії Тарнавської. Відома співачка зі Львова Ольга Стефанко, яка, як і Коновалець, народилася 14 червня, виконала прекрасні пісні. Особливо зворушливим був виступ дівчинки Вікторії, яка походить із славної патріотичної родини із села Довге, і у свої вісім чи девять літ вже по-дорослому, всім серцем любить рідну землю.

Фінальна частина свята відбулася в садибі Ірини та Василя Колодрубів, на березі річки Бережниці, коло дуба Євгена Коновальця.

Ольга ДМИТРЕНКО

На світлині: учасники віча з нагоди 125-річчя від дня народження Є.Коновальця коло пам'ятника Борцям за волю України.

ПРАВДА КЛИЧЕ

ВАКХАНАЛІЯ ВОРОГА. У ВИГНАННІ

Марія БАЗЕЛЮК

Для всього світу Друга Світова війна закінчилася 1945 року. Та не для України. Після нацистів на її землях лютували енкаведисти, провокатори, різного роду «повноважені» від совдепії. Їхня жорстокість межувала із звироднілістю, а Москва для України саме таких і підбирала. Як відомо, окупант найдужче ненавидить непокірних і зневажає тих, хто хилиться. Останніх на теренах Західної України було не так уже й багато. Тож в Кремлі цілком серйозно обговорювали можливість депортації нескорених західняків десь до Сибіру або в степи безкраї за Уралом. Та переконавшись, що доведеться вивозити чи не все населення Галичини й Волині, вирішили вдатися до такої собі вівісекції. Кого вдасться – залякати приниженням, всіх інших – знищити, байдуже де – на «спецпоселеннях» чи в повстанських лавах. Тих, хто потрапляв до рук ворога живим, розстрілювали або відправляли в концтабори ГУЛАГу, повернутися звідки живим було небагато шансів. Але згодом український рух опору в совєтських концтаборах сколихнув ГУЛАГ. Так, учасників Норильського, Кінгірського та інших повстань розстрілювали і нівечили танками, та все-таки політв'язні змусили окупанта рахуватися з ними.

На «спецпоселеннях» люди залишалися віч-на-віч з голодом, холодом і часто помирали сім'ями, годі було сподіватися, щоб хтось почув їхні протести, а тим паче – зреагував на них. У вигнанні вони по суті були приречені на безсилля щось змінити чи захистити себе й уповали лише на Всевишнього, нерідко їхній побут і страждання були ще жахливішими, ніж у концтаборах. Із скаліченими долями, але не душами поверталися в рідну Україну ті, хто вижив, ще надовго залишаючись безправ'язними, а то й без права жити на Батьківщині.

Про вакханалію ворога та нестерпне життя у вигнанні ми говорили з Дарією Качмар (з дому – Богдан), яка зазнала московської тиранії в Сибіру, куди її родину 1950 року запроторили «визволителі». Вишукана, шляхетна жінка, розповідаючи про особливості сибірського побуту вивезених українців, стримувала свій гнів, але не могла стримати болю. Я попросила пані Дарію зафіксувати у своїх спогадах те, що й досі не забувається, досі ранить. І вона розповіла…

Десятого грудня 1950 року мене разом з родичами вивезли з рідного села Боневичі Старосамбірського району, тоді – Дрогобицької області на Сибір, як «пособніков бандформирований». Дорога у вигнання була догою та жахливою. Спочатку нас привезли до Борислава, поселили в колишніх конюшнях, де були двоповерхові нари. Там ми перебували до березня. З Борислава дванадцятьма вагонами нас привезли до Львова, де до «нашого» ешелону додалося багато вагонів із такими ж вигнанцями ще зі Львівської області. 17 днів у товарних вагонах нас везли до Сибіру. Годували дуже рідко, на певних станціях. Ешелон був такий довгий, що не видно було ні початку ні кінця вагонам, бо в Івано-Франківську додалися вагони ще й з тієї області. Коли годували людей з однієї області, то з інших просили в конвоїрів дати їм снігу, та дарма.

Наприкінці березня ми прибули в м.Тайшет Іркутської області. Там нас посадили на відкриту вантажну машину і повезли в село Талая, до колгоспу. Їхали ми всю ніч при морозі 30 градусів. Мама постійно дивилася чи ми не позамерзали. На щастя, з дому ми встигли взяти подушки і перини, які нас і врятували від загибелі. Десь на середині дороги водії, які нас везли, зупинилися в селі і, постукавши до якоїсь хати, попросили погрітися. Добрі люди обігріли, напоїли гарячим чаєм, а нас було шестеро: тато, мама і четверо дітей.

У Талаї нам дали таку хатинку, що годі описувати. Ми не мали де сісти, де спати, що їсти, адже приїхали без продуктів і без грошей. Весною я пішла працювати на цегельний завод. У колгоспі працювали за трудодні. Ми голодували. Голова колгоспу виписав якогось комбікорму, але споживати його було неможливо навіть від великого голоду. Влітку працювала на покосах за сім кілометрів від села. Ночували в балагані з гілляк, де комарі кусали всю ніч. У суботу пішки йшли додому. А коли появилася мушка, то спасу від неї не було, лізла вона і в ніс, і в лице. Від її укусів відразу виступала кров. Щоб захиститись, треба було натягати на обличчя таку сітку (паранжу), яка коштувала 15 рублів, а в нас не було і 15-ти копійок. То я накривала голову марлею і так на сонці працювала цілий день. У результаті протягом двох весен підряд я мала курячу сліпоту: сонце зайшло і ти вже нічого не бачиш. У вересні я пішла до школи.

За десять кілометрів від цього села був ліспромгосп. Ми перебували «під комендатурою»,

Тож щосуботи мали розписуватися, що ми є на поселенні. Коли наше життя стало таким пекельним, що порятунком від страждань могла бути хібо що смерть, батько пішов до коменданта і сказав, щоб той перевів його на роботу в ліспромгосп (ЛПГ), де платять гроші. Якщо не переведе, то він уб'є всю сім ю, а тоді себе, бо більше не може дивитися як голодують його діти, а він нічим не може зарадити. Комендант таки перевів батька в ЛПГ.

Після закінчення семи класів я пішла на роботу в ЛПГ. Працювала на лісоповалі. На роботу ходила сім кілометрів пішки, в кирзових чоботах і штанах при жарі 35–40 градусів. У лісі місцями болото лилося до чобіт, а деревину возили на склад тракторами. В зимовий період лісозаготовки проводилися на віддалі 15-30-ти кілометрів від селища.

Нас привозили в ліс, де ми жили всю зиму в бараках, працювали без вихідних. Нічна зміна тривала від шостої години дня до 7-ї наступного, цілу ніч. Ватні штани я надягала в жовтні і знімала в травні. Але й вони мало рятували від 50-градусних морозів.

До лісоповалу я працювала в колгоспі. Нас відправляли на скатку лісу, в селище. Ліс скатували в річку Бірюсу, Жили ми в таких кошевих, що стояли на воді, а ночі холодні. У кошевих були тапчани, на яких ми спали, підклавши під голову поліно. На березі розкладали вогонь, до якого вибігали погрітися.

Пропрацювала я в ЛПГ шість років, Як неповнолітню, 1958 року мене реабілітували. Батьків реабілітували того ж року, але трохи пізніше. Ми повернулися в Україну. Батько постійно писав скарги, як безпідставно репресований, вимагав від влади віддати хату, їздив до Києва. І таки добився свого: хату нам віддали…

А хто поверне змарновані роки та репресовану юність? Та Дарія вистояла. Повернувшись на рідну землю, заходилась будувати своє життя. Мала силу волі та снагу долати труднощі. Навчалася в Добромилі. Закінчила Львівський технікум механічної обробки деревини. Створила сім'ю. 33 роки працювала на Добромильському деревообробному комбінаті, де її щиро шанували. Я не знаю всіх уподобань пані Дарії. Та одне, думаю, все-таки знаю. Вона любить високу поезію. Я чула, як прекрасно вона її читає. І ще має бездоганний смак. А це так багато важить для жінки, поріг якої щасливо обминули роки.

На світлині вгорі: друга справа – Дарія КАЧМАР

Наші корпункти

Вінниця	Березовський В'ячеслав	(067) 258-55-71
Дніпродзержинськ	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Дніпропетровськ	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Максимович Олег	(095)-672-11-98
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Роговський Дмитро	(063) 790-15-37
Полтава	Небилович Микола	(096) 924-79-83
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(050) 540-16-81, (097) 235-60-20
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

МИ СТАЛИ ВОЛІ НА СТОРОЖІ

УМЕР РАБ! НАРОДИВСЯ БОРЕЦЬ – МЕСНИК!

Історичне значення Акту 30 червня і його оцінки

Василь КУК

Акт відновлення Української Держави, проголошений 30 червня 1941 р. у Львові, – важлива історична подія в житті нашого народу. Розглядаючи докладніше його значення для тогочасного періоду національно-визвольної боротьби в Україні, приходимо до безсумнівного висновку про те, що проголошення відновлення Української Держави:

1) було логічним завершенням багаторічного етапу визвольних змагань українського народу 20-х – початку 40-х років XX ст.;

2) продемонструвало волевиявлення українського народу до самостійного державного життя, що яскраво виявилось в утворенні органів української влади на всіх рівнях;

3) відродило державницькі традиції українського народу.

Ще раз було заявлено всьому світові, що український народ – законний господар своєї землі. Поряд із цим, проголошення Акту 30 червня 1941 р. примусило гітлерівський уряд розкрити свої справжні колоніальні наміри щодо України й унеможливило йому розігрувати роль «визволителя». Важко переоцінити значення Акту червня 1941 р. для подальшого ходу визвольних змагань в Україні. Цей Акт започаткував новий етап масової збройної визвольної боротьби, що тривав до кінця 50-х років. Боротьба проти німецьких окупантів у 1941–1944 рр., а з 1944 р. – проти московсько-більшовицьких стала загальнонаціональною, всенародною. Було створено всеукраїнську народну Повстанську Армію – УПА. Разом із підпільними тереновими збройними відділами та допоміжними службами (медично-санітарними, кур'єрсько-зв'язковими, розвідницькими та господарсько-економічними) УПА нараховувала понад півмільйона дієвих учасників. Кількість бійців і командирів у військових бойових частинах, залежно від періодів, становила приблизно 150-200 тисяч. За тринадцять років визвольної боротьби проти німецьких і більшовицьких окупантів загинуло в боях і було закатовано в тюрмах десятки тисяч найкращих синів і дочок України, ще приблизно два мільйони були заарештовані та вивезені на заслання у Сибір, на Крайню Північ і Далекий Схід. Такої тривалої, масової, героїчної, всенародної війни за національне визволення не знала досі не лише наша, але й світова історія. Порівняти її можна хіба, що з національно-визвольною війною під проводом Богдана Хмельницького в середині XVII ст.

Визвольна боротьба у воєнні й повоєнні роки докорінно змінила психіку нашого народу. Вона зміцнила в людях віру у вищу правду, розбудила в них надію на можливість боротьби зі злом і, що найважливіше, знищила в людях страх. Народ перестав боятися своїх поневолювачів. Умер раб! Народився Борець-Месник! Завдяки боротьбі значно зросла національна свідомість народу на всіх землях України. Ідея національного відродження запустила глибоке коріння в народі. З крові й жертв повстанської народної боротьби зародився національно-визвольний рух 1960–1970-х років і нинішній демократичний рух за суверенітет і повну державну незалежність України. Як же поставилися основні суспільно-політичні чинники в Україні до Акту 30 червня 1941 р.?

Українські громадсько-політичні угруповання, їхні провідні представники, які діяли в Україні до німецько-польської війни у вересні 1939 р., схвалили Акт і спільно з ОУН взялися до відбудови української державності. Їхні представники ввійшли у склад уряду та в органи місцевого управління. Негативну позицію зайняла політична група полк. А.Мельника. Вони критикували організаторів Акту, головним чином, за те, що його проголошено без згоди й без відома німецької влади в той час, коли німецька армія визволяє Україну від більшовицької окупації. З ними солідаризувалось колаборантське середовище. Воно також неприхильно сприйняло Акт, але поширювало чутки, що все відбулось за тихою згодою третьорядних німецьких чинників. Такі чутки їм були потрібні для того, щоб хоч трохи якось виправдати свою співпрацю з окупантами, мовляв, не ми одні з ними співпрацювали. А вже зовсім вороже виступили проти Акту відновлення Української державності більшовики та їхні прислужники, засуджуючи ОУН за її, начебто, співпрацю з Німеччиною. Характерною рисою їхньої пропаганди є те, що вони всіх своїх політичних противників обов'язково обзивають агентами чужоземних розвідок. Так, наприклад, поборюючи український націоналізм, вони не воюють проти самої ідеї національного визволення (це було б їм політично невигідно), а всіма засобами «доводять», що всі націоналісти – продажні агенти, а в даному разі агенти німецького фашизму. «Наявність альянсу, – твердять вони, – між ОУНівцями і Третім райхом спростувати неможливо». Підставою для такого висновку, на їхню думку, є третій пункт Акту відновлення Української Держави від 30 червня, у якому читаємо: «Новоповстаюча Українська Держава буде тісно співпрацювати з націонал-соціалістичною Великою Німеччиною, що під проводом свого вождя Адольфа Гітлера творить новий лад у Європі й світі та допомагає українському народові визволитися з-під московської окупації. Українська Національна Революційна Армія, що твориться на українській землі, боротиметься далі із союзною німецькою армією проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий лад у цілому світі».

Кожна політично грамотна людина, вникнувши у зміст цього абзацу, може зробити лише один висновок: новоповстаюча Українська Держава буде співпрацювати з Німеччиною тільки за умови визнання німецьким урядом Української Держави. Для того й проголошувалась Українська Держава, власне створювався уряд, щоб Україна могла на рівних правах вести переговори, укладаючи союзи, провадити спільну війну проти своїх національних ворогів. Це цілком нормальна політика вільного суверенного народу. Так, до речі, в 1709 р. чинив гетьман України Іван Мазепа. Коли шведське військо вступило на українські землі, він склав зі шведським королем угоду й українське військо спільно зі шведським воювало проти російських поневолювачів за незалежну Українську козацьку державу. Тоді це також була єдино правильна політика. ОУН, між іншим, ніколи не приховувала того, що вона не проти союзу України з Німеччиною у війні проти більшовицької Росії за умови визнання самостійності й незалежності Української Держави. У даному разі не мало значення, який політичний лад існував тоді в Німеччині, адже йшлося про боротьбу проти спільного ворога. Для прикладу, американці й англійці також не брали до уваги політичний (тоталітарний) лад в СРСР, коли вступили з ним у союз проти спільного ворога – гітлерівської Німеччини.

Дуже доречно з цього приводу зацитувати Провідника ОУН Степана Бандеру, головного співавтора тексту Акту про відновлення Української Держави, який у своєму зверненні «Слово до українських Націоналістів-Революціонерів за кордоном» від 1948 р. писав: «Дехто закидає, що під час Акту 30 червня 1941 р. були вжиті фрази й жести приязного супроти Німеччини тону. В цій справі пора сказати одверте слово, бо наша правда ясна і чиста, і треба припинити фальшиве змалювання дійсності. Ми обстоюємо завжди незалежність української політики, яка керується тільки українською рацією, а не кокетуванням (безуспішним) із сторонніми силами. Стоїть питання про основну лінію політики під час минулої війни, зокрема супроти Німеччини. Війна Німеччини з іншими державами, доки вона не зачіпала України, вимагала від нас повної нейтральності. (...) Коли ж Німеччина пішла війною проти Росії, нашого ворога, то Україна не могла прийняти неприхильно цього факту. Але тим ще не розв'язувалося питання взаємин між Україною – Німеччиною. Воно мусило залежати тільки від одного: як поставиться Німеччина до державної суверенності України, чи буде шанувати українську суверенність, українські інтереси, чи буде шукати в Україні союзника проти більшовицької Росії, – чи трактуватиме Україну як воєнну здобич і об'єкт своїх цілей. Українська самостійницька політика не могла керуватися тим, що гітлерівська Німеччина така, чи така, отже, ми відразу проти неї. Ми мусили стати, і стали на позиції незалежної реалізації наших національних цілей, оборони наших прав і інтересів. А далі мусила сказати своє слово Німеччина. (...) І ще одно: коли в такій ситуації мала бути боротьба між нами, – то треба було, щоб її не спровоковано і виразно спричинила Німеччина потоптанням прав і волі українського народу. Тому наша лінія була чітка: невідступне відстоювання справи державної незалежності, а під умовою шанування її – готовість до приязних взаємин і до спільної війни проти більшовицької Росії, і тільки проти неї. Таку політичну лінію ми вважаємо за єдино правильну, її ми намітили, її реалізували і важкими жертвами відстояли – і до неї завжди признаємося».

(Публікується за книгою Василя Кука «Акт 30 червня 1941 року».)

Львів'яни в очікуванні проголошення Акту відновлення державності, 30 червня 1941 року.

ВТРАТИ

Співчуття з приводу смерті Івана Хомича Брацюня

Головний Провід Конгресу Українських Націоналістів висловлює щирі співчуття Голові Конгресу Українських Націоналістів Степану Брацюню з приводу тяжкої непоправної втрати – смерті найдорожчої людини, батька, Брацюня Івана Хомича, що відійшов у засвіти 14 червня 2016 р., на 83-му році життя.

Все своє чесне життя він жив і працював в невеличкому селі Ступник Хмільницького району, що на Вінниччині. Разом зі своєю вірною дружиною у патріотичному дусі виховав трьох дітей – синів Степана, Олександра і доньку Тамару. Він був надзвичайно турботливим батьком, щирим другом, порадником і наставником дітям та прекрасним чоловіком для своєї дружини. Всі троє дітей отримали вищу освіту та подарували подружжю Брацюнів шістьох внуків і чотирьох правнуків.

Всі, хто знав пана Івана, назавжди збережуть пам'ять про нього, як про палкого патріота, сильну духом, надзвичайно добру, мудру, щиру і порядну людину. Висловлюємо наші співчуття другу Степану та всій родині покійного, зичимо сил та мужності в горі...

Молимо Всевишнього, аби оселив його душу там, де праведні спочивають.

Вічна пам'ять...

Головний Провід
Конгресу Українських Націоналістів

Співчуття з приводу смерті Миколи Семеновича Фурмана

Головний Провід Конгресу Українських Націоналістів висловлює щирі співчуття Голові Дніпровської обласної організації Конгресу другу Анатолію Фурману з приводу тяжкої втрати – смерті найдорожчої людини, батька, Миколи Семеновича Фурмана, що відійшов у засвіти 6 червня 2016 р., на 91-ому році життя в військовому госпіталі м.Хмельницький.

Пройшовши війну 1941–1945 рр. і отримавши тяжкі поранення, Микола Семенович був відзначений численними нагородами за відвагу і мужність, в тому числі і бойовим орденом II ступеня.

Всі, хто знав пана Миколу, назавжди збережуть пам'ять про нього, як про сильного духом, мужнього і сміливого воїна та порядну людину. Він важко переживав події на сході нашої держави і анексію Криму, і залишився незламним патріотом України до останнього подиху.

Висловлюємо наші співчуття другу Анатолію та всій родині покійного, зичимо сил та мужності в горі...

Молимо Всевишнього, аби оселив його душу там, де праведні спочивають.

Вічна пам'ять...

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

ДО 20-РІЧЧЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

БУРЕМНА УКРАЇНСЬКА НІЧ

Олег МАТКІВСЬКИЙ, депутат Верховної Ради України другого скликання

Та вернімося трохи назад – до історії розбудови української державності. 16 липня 1990 року Верховна Рада УРСР приймає Декларацію про Державний суверенітет України, саме України, а не УРСР, що вже тоді було далекоглядним державницьким кроком.

Наприкінці серпня 1991 року комуністичні ортодокси в Москві, прагнучи зупинити шлях тодішніх ще радянських республік до створення незалежних держав, проголосили взяття влади так званим ГКЧП (Государственный Комитет Чрезвычайного Положения), чим фактично вчинили державний заколот. ГКЧП протримався всього кілька днів і спричинив розкол, замішання в рядах ще тоді правлячої КПРС і став незворотнім поштовхом до розвалу Радянського Союзу та «параду суверенітетів радянських республік».

21 серпня 1991 року, коли ще не все було зрозумілим довкола подій у Москві, демократично налаштовані депутати Народної Ради зібрали необхідну кількість голосів з вимогою негайного скликання позачергової сесії Верховної Ради. Завдяки їхній сміливості і наполегливості Україна зробила важливий крок до своєї самостійності, і 24 серпня 1991 року Верховна Рада України проголосила Акт Незалежності нашої держави. Вперше над куполом парламенту замайорів державний жовто-блакитний прапор України.

Внаслідок цих законодавчих рішень – Декларація заклала принципи створення Конституції, Акт Незалежності підвів під ці принципи політичну основу. Та молодій державі, як повітря, необхідний був Основний Закон – Конституція.

На жаль, справитись з цим завданням тодішній склад парламенту був не в силі. Конституційна комісія, очолювана двома співголовами Леонідом Кравчуком та Іваном Плющем, «доманеврувалась» у своїх навколодержавицьких поглядах до того, що невдовзі Верховна Рада була достроково розпущена. Україна залишалась останньою серед пострадянських держав, що жила за Конституцією УРСР 1978 року.

Заново конституційні процеси розпочались після обрання весною 1994 року Верховної Ради другого скликання. Умови для цього були досить складні через політичну поляризацію суспільства. Активізувались комуно-соціалістичні сили, які завдяки своїй більшості обрали головою парламенту соціаліста Олександра Мороза. Понад 120 депутатів входили до комуністичної фракції і вимагали відновлення радянської влади, скасування посади президента, реанімації СРСР. Твердо опонували їм близько 70 депутатів національно-демократичної, націоналістичної орієнтації, частина лібералів. Це 28 депутатів фракції Народного Руху України, 17 депутатів групи « 30 червня» з Конгресу Українських Націоналістів, депутатська група «Державність», очолювана Ігорем Юхновським. Щоб хоч якось розрядити становище, 8 червня 1995 року довелось підписати Конституційну угоду між Президентом і Верховною Радою, яка зобов'язувала обидві гілки влади створити необхідні умови для прийняття Конституції України.

Недовго тривало перемир'я – розпочалась конфронтація між гілками влади навколо законопроекту Конституції. Замість пошуку компромісів між Президентом України Л.Кучмою та Головою Верховної Ради України О.Морозом виник напружений конфлікт. На цей раз вже й соціалісти виступили з політичним закликом усунення інституту президентства, як дестабілізуючого фактора в суспільстві, що загрожувало встановленням диктатури. У відповідь президентське оточення розпочало процедуру усунення з посади спікера О.Мороза, зібравши 171 підпис народних депутатів.

Ми, депутати від національно-демократичних фракцій і груп, вважали пагубними для України амбіції і одного, і другого. Кучмі завжди було замало владних повноважень, і його диктаторські прагнення були очевидними вже тоді, коли він намагався закріпити їх в Конституції. Саме в цей період Кучма, заради того, щоб довше залишатись президентом, став сприяти створенню олігархічних кланів, які використовували своє перебування у владі для особистого збагачення та пограбування країни. Викорінити це ганебне явище держава безсила і до нині.

О. Мороз ніяк не міг позбутися своєї заідеологізованості та ідеї Соціалістичної партії намагався перенести на рішення Верховної Ради України. А вони мало чим відрізнялись від комуністичних своїми марксистсько-ленінськими поглядами. При цьому ігнорував вимоги регламенту призупини своє партійне членство в період перебування на посаді Голови Верховної Ради України.

Незважаючи на протистояння на владних верхах, прагнення мати достойну Конституцію проявляли прогресивні політичні сили в Україні. Поки державна Конституційна комісія розробляла проект, політична партія Конгрес Українських Націоналістів, залучивши кращих світових, вітчизняних конституціоналістів, розробила свій проект Конституції України, подала та зареєструвала його в парламенті. Таким чином застовпили концептуальні конституційні норми, які обминути парламентаріям уже б не вдалось. Це стосувалось унітарності Української держави, статусу української мови, як єдиної державної, єдиного громадянства, європейського рівня прав та обов'язків людини і громадянина, нового адміністративно-територіального устрою, заборони на території України військових баз (це стосувалось російської військово-морської бази в Севастополі), встановлення правового статусу закордонного українця (про українську діаспору), конституційного затвердження Гімну України на музику М.Вербицького та слова П. Чубинського. Новацією стала пропозиція щодо процедури прийняття Конституції спеціальним професійним представницьким органом «Національними Зборами», так звана «Конституанта».

Тим часом протистояння навколо прийняття Конституції зростало. Закінчувався річний термін Конституційної угоди, за якою основним завданням Верховної Ради другого скликання було прийняття Основного Закону. Його невиконання означало розпуск парламенту, політичну та економічну нестабільність в державі. Не вірячи в здатність Верховної Ради, Президент Л.Кучма висуває ідею проведення Всеукраїнського референдуму, на якому пропонується проголосувати за Конституцію всьому народу. Це був ва-банк – виграв-програв, ризик картяра. Його підтримали і Народний Рух, і ліві сили. В'ячеслав Чорновіл вважав, що матиме успіх в центрі і на заході, а ліберали в Донбасі. Комуністи, в основному на сході і півдні, вже встигли зібрати 3,5 млн. підписів проти «пропрезидентського» проекту Конституції і були готові поміряться силами з «реформаторами».

26 червня 1996 року Президент підписує Указ про проведення Всеукраїнського референдуму для затвердження Конституції України, який призначив на 25 вересня 1996 року. Не знаю, якими політичними розрахунками він керувався, але фактично ситуація склалась наступна. Економіка країни щодень скочувалась у прірву. Заборгованість працівникам бюджетної сфери досягала 1 млрд доларів США. Погодні умови передбачали найгірший врожай за останні 10–15 років. На цей час передбачалось значне підвищення житлово-комунальних тарифів для населення. Сподіватись, що народ підтримає на референдумі президентські пропозиції, було щонайменше наївним. Та Л.Кучма був заядлим картярем і вмів заінтригувати грою багатьох.

Я, як і багато моїх політичних побратимів-націоналістів, зокрема з депутатської групи «30 червня», очолюваної славної пам'яті Григорієм Дем'яном, яка сповідувала ідеї відновлення Української Державності, проголошені Ярославом Стецьком 30 червня 1941 року у Львові, не розділяли позиції щодо проведення референдуму і вірили в мудрість парламенту. Задовго до прийняття Конституції ми розпочали проводити відкриті круглі столи, переговори з нашими опонентами і навіть ідеологічними противниками, де переконували в необхідності прийняття справжньої Української Конституції, а не маріонеткової московської чи якоїсь іншої. Ми доводили життєдайність конституційної норми, що Україна є для українців, як це зазначено для прикладу в французькій конституції, що «Франція для французів», і ніхто в цьому не сумнівається. Проект КУНівської Конституції став тоді об'єктом обговорення в багатьох політичних, державних, наукових колах і суттєво вплинув на норми нині діючої Конституції.

Мені особисто, як професійному адвокату, який мав попередній досвід захисту людей в кримінальних процесах, вдалось внести і відстояти норму статті 63 Конституції, якою надається право на відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів.

Досить сильне міліцейське лобі, яке мало завдання не допустити цієї норми в Конституцію, просто програло процесуальний бій і не змогло заблокувати її проходження. Скільки було пізніше нарікань, що ця стаття забрала важливий інструмент слідства, зменшила розкриття злочинів. На деякий час можливо й так, але перестали «ставити пальці в двері» дружинам, дітям, близьким родичам підозрюваних і погрозами, шантажем, вимагати зізнання проти своїх родичів. Тепер слідчий зобов'язаний повідомити свідка та й іншу процесуальну особу, що вона може відмовитись від показів проти своїх рідних, близьких. Інакше складений ним протокол допиту чи інший документ є незаконним.

У цю буремну ніч справді якась Божа благодать зійшла на депутатів. Майже цілий день пройшов у дебатах, безплідних виступах, заявах. Лише надвечір почали проголосувати окремі безкомпромісні статті і обходити питання мови, державного устрою, повноваження гілок влади, кримської автономії. О.Мороз нібито між іншим, коли доходило до тупикових ситуацій, кидав фразу, мовляв, якщо вийдемо з парламенту без прийнятої Конституції, більше сюди не зайдемо. Це особливо насторожувало комуністів-соціалістів, бо до того ж хтось пустив чутки, що Л.Кучма підтягує до Верховної Ради танки, щоб силою розігнати парламент. Дивною була поведінка і В.Чорновола, який ходив по залу і агітував і своїх, і політичних опонентів не голосувати, мовляв, всеодно підемо на референдум. Ми ж його, звичайно, не слухали і голосували. Побачивши це, частина комуністів, що походила з робітничих лав Донбасу, Харківщини, Запоріжжя, Дніпропетровщини, всупереч наказам свого лідера П.Симоненка, також почала голосувати за Конституцію. Пізніше частину їх виключили з партії. Так поволі в сесійному залі наставало порозуміння і здатність хоч частково почути аргументи один одного. В результаті, остаточною крапкою цього порозуміння стала узгоджена позиція по статті 10-ій щодо української мови як єдиної державної. Нам же довелось поступитись кримською автономією, обмеживши її політичні права, залишивши лише культурно-господарські, що при цьому статусі зберігало унітарність держави України.

Дав Бог, що не обминула ця благодать і Президента Л.Кучму. Побачивши, що Верховна Рада таки може прийняти Конституцію, не без його вказівки в залі з'явилися і почали голосувати депутати-суміжники, які одночасно працювали в Адміністрації Президента, Кабінеті Міністрів. Врешті під ранок до сесійної зали прийшов і сам Президент. Дочекавшись остаточного ухвалення Конституції, він справді щиро подякував О.Морозу та всім депутатам за проороблену роботу. Одночасно сповістив, що скасовує свій Указ про проведення референдуму, який проіснував лише добу.

Біля будівлі парламенту депутати підкидають Михайла Сироту, якого пізніше назвуть "батьком української Конституції". 28 червня 1996 р.

Так закінчилась «буремна українська ніч», а з нею розтанув лід, який заморозив суспільно-політичне життя України, спричинив велику політичну, економічну кризу і вкотре підвів до прірви нашу державність.

Значення Конституції України, ухваленої двадцять років тому, є безцінним здобутком в історії розвитку Української Державності. Вона увібрала віковічні сподівання багатьох поколінь українського народу мати свою Державу, яка лише одна може захистити і дати розвиток своїй нації. Сподіваюсь, скільки б не говорили про необхідність змін чинної Конституції, вона ще довго служитиме українському народові. За нею треба лише навчитись жити, дотримуватись конституційних норм, а не змінювати під кожного «царька», прикриваючи його невміння керувати державою.

Слава Україні!

Слава Українській Конституції!

Закінчення. Початок на 1-й стор.

ВТРАТА

ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ ОЛЕКСА ПОЧИНОК

Тарас МАРУСИК

Олекса Починок (03.12.1958 – 17.06.2016) народився 3 грудня 1958 року у Києві. Виростав на Солом'янці. Навчався на філологічному факультеті Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Викладачі відразу відзначили його розум і нестандартне мислення. Допитливому випускникові знання з української мови й літератури, здобуті в університеті, знадобилися в його майбутній журналістській професії.

Спочатку він працював на Українському радіо у Літературній студії. Колеги і досі пам'ятають його передачі, присвячені розстріляним і репресованим українським письменникам, твори яких тоді були у спецсховах або ще не перевидані. Олекса і кілька його однодумців безстрашно ламали канони радянського радіо і творили нове радіо в Україні, яка вже почала нуртувати і вириватися на волю з обіймів Москви.

Незважаючи на те, що Радянський Союз ще існував, на Українському радіо була створена нова редакція і започаткована програма «Незалежність», співтворцем якої був Олекса Починок. Головною метою діяльності того журналістського ядра, до якого належав Олекса, була широка просвітницька діяльність із донесенням замовчуваної та забороненої інформації.

Про той важливий період в історії Українського радіо так писала відома радіожурналістка Емма Бабчук: «Ми проводили "круглі столи", радіомости з усіма великими містами України, радіопереклики з різними регіонами. Переконана, що це був важливий творчий період у долях таких моїх колег, як Микола Довнич, Алла Стороженко, Борис Гривачевський, Олекса Починок, Сергій Омельчук. Як же шкода, що свої передачі "Незалежності" ми не розшифрували, не надрукували і не видали книгою. Це був би воістину літопис нашого національного прозріння, літопис повсякденного осмислення шляхів творення держави. У цій справі не могло бути дрібниць. Все, за що не візьмись, потребувало нових оцінок, нових підходів. І кожен з нас їх шукав».

Професійність і журналістська манера ведення прямих ефірів посприяли його переходу на Українське телебачення, на першому каналі якого він працював із 1992 по 1996 роки, де був політичним оглядачем у редакції політичного аналізу і прогнозу. Пізніше Олексу Починка запросили на роботу в українську службу радіо «Свобода». Понад 10 років він працював там продюсером і ведучим у київській та празькій студіях.

Як професіонал, прагнув самовдосконалення. Як яскравий журналіст, двічі стажувався на американському телебаченні, зокрема на CNN, а також на тоді ще Центральному телебаченні в Останкіно.

Журналістська робота зробила його досить швидко відомим. Тож паралельно він активно поринув у громадську діяльність, зокрема, у відродження в Україні козацтва наприкінці 80-х початку 90-х років XX ст. Олекса Починок був безпосередньо причетний до створення Всеукраїнської громадської організації «Українське Козацьке Товариство» і святкування 500-ліття козацтва. Спочатку його обрали київським отаманом, а восени 1990 року на І Великій Раді Українського Козацтва, яка відбулася у приміщенні Київського держуніверситету, йому довірили бути першим керівником (Головним отаманом) «Українського козацького товариства».

Ось як згадував про це у 2003 році Верховний отаман України та Діаспори Дмитро Сагайдак: «Такий вибір козаків був обумовлений не тільки тим, що пан Олекса був отаманом Козацького товариства Київщини і мав можливість бути у вирі тодішніх політичних та громадських подій. Отаман Починок зарекомендував себе як безкомпромісна і віддана козацькій справі людина, яка професійно ставиться до своїх обов'язків і не боїться йти на прю з можновладцями – нагадаю, що тоді країною керувала компартія, а про державну незалежність України не ризикували говорити вголос навіть багато хто зі знаних дисидентів».

Ще досі багато хто пам'ятає молодого красивого чоловіка, який їхав на коні й очолював багатотисячну колону.

У 1989 році Олекса Починок став одним із ідеологів першого фестивалю української пісні «Червона рута» у Чернівцях.

Того ж року його запросили в експедицію, присвячену дослідженню пам'яток козацтва, яку організував журнал «Пам'ятки України». Експедиція, яку очолила відомий історик, дослідник козаччини Олена Апанович, стала значною для відроджуваного українського суспільства подією.

Не можу не згадати тут одну історію, яка показує, що друзі перевіряються не у комфортних обставинах. Коли мене досить несподівано почало тягати СБУ в кінці вересня-у жовтні 2000 року, після того, як вчинили допит на 3,5 години, замкнувши двері ззовні, і висунувши мені абсурдні, але дуже серйозні звинувачення (я здогадувався, що мова йшла про мої публікації та інтерв'ю з дисидентами до 15-ої річниці смерті Василя Стуса, в яких розповідалося і про штатного адвоката від КГБ В.Медведчука), мені треба було захищатися. Оскільки я не погодився співпрацювати (тобто, «стукати» на співробітників радіо «Свобода»), лише сказав, що подумаю, щоб вибратися звідти і виграти час, була призначена наступна зустріч, але вже не на Володимирській. Я вибрав Маріїнський парк. За порадою Григорія Омельченка і покійного Анатолія Єрмака мені треба було на ту зустріч взяти не лише апаратуру, щоб записувати нашу розмову, але й когось, хто б непомітно ходив назирці. І то був Олекса: всю обідню перерву, після того, як гебіст відмовився говорити на мікрофон, ми ходили Маріїнським парком і розмовляли, себто, гебіст намагався малювати різні сценарії для мене, коротше, залякувати. Й Олекса був, як тінь, як ангел-охоронець.

Він був світлою людиною, з нульовою терпимістю до фальші. У ньому щасливо поєдналися форма і зміст. Таким він залишиться у моїй пам'яті і тих чомусь нечисленних фотокартках.

Поховали Олексу Починка на Північному кладовищі. Хай з Богом спочиває.

ТВОРЧІСТЬ

Тетяна БАЙДА

ЦІНА ВОЛІ

Замовкніть люди, цитьте, всі живі!
Прослухайте, про що говорять мертві…
З пітьми могил, із глибини землі,
До вас волають большевизму жертви.
Лише вони без фальшу й похвальби
Розкажуть про жорстокість і сваволю,
Про довгий шлях тяжкої боротьби,
І про ціну, заплачену за волю.
«Ми київські студенти, юнаки,
Пішли під Крути, Край свій боронити,
Щоб Муравйовські стримати полки,
Нас всіх убили… Ми хотіли жити».
«А я простий полтавський селянин
Помер від голоду у тридцять третім році,
З родини вижив тільки старший син,
Опухлий, босий, в латаній сорочці».
«А нас у тюрмах в перший день війни
Усіх без суду й слідства розстріляли.
Були нас тисячі: батьки, брати, сини,
Не дожили… Пісень не доспівали».
«Ми ж не вернулись з фронту до сім'ї.
За примхою «вождів», за їх наказом.
На животах повзли з Москви в Берлін,
І стали в бойні тій гарматним м'ясом».
«А я, повстанський старшина, чотар,
Поліг в бою за волю України,
Мене убив червоний комісар,
З мойого серця виросла калина».
«Мене ж, красуню, юну зв'язкову,
Піймали в лісі, закували в крицю.
Вже непритомну, але ще живу,
Не пожаліли, кинули в криницю».
«А ми померли всі на чужині,
На Колимі, в пустелях Казахстану,
Там політв'язні, хлопці молоді,
Конали в шахтах міді і урану».
«А ми на обелісках, як живі.
Та нас нема, лягли в Афганістані,
Немов худобу, гнали москалі.
І ось спимо у братньому кургані».
«А ми – Чорнобиля полинний цвіт,
Що «мирним атомом» обвуглений донині,
Одним погас у «мертвій зоні» світ,
Каліки розбрелись по Україні».
Скажіть, за віщо кровожадні й злі
Нас катували й нищили чужинці?!
Хіба за те, що на своїй землі
Живем одвік і звемось – УКРАЇНЦІ!

12.09.2004
Санаторій «Говерла». Моршин

УКРАЇНСЬКИЙ ГЕНІЙ

НЕЗАБУТНІЙ ІВАН МИКОЛАЙЧУК

Сергій Параджанов про Івана Миколайчука, заслуженого артиста України, лауреата Державної премії імені Тараса Шевченка сказав: «Я не знаю більш національного народного генія… До нього це був Довженко».

У недалекі 70-ті роки відбувалось гоніння на діячів культури. «Пришивали» нашому Миколайчукові тавро націоналіста. Бо й не хотіли розуміти, що це патріотизм. А «Білий птах з чорною ознакою» взагалі перевернув Іванове життя. Страшною була ідеологія більшовизму. А тому і жив Миколайчук з болем у серці та боротьбою з чиновниками радянської доби. Це і позначилося на здоров'ї відомого актора, режисера, сценариста. Надто близько до серця сприймав Миколайчук всі події, які розгорталися за його такого короткого життя, всього 46 років, але сповна віддані рідній Україні. Понад усе любив Іван рідне село Чорторию на Кіцманщині, гори Карпати. Любив людей – односельчан, їх веселу вдачу, національні традиції, які так яскраво висвітлював у своїх фільмах.

В особі Миколайчука українська нація має невмирущого героя. Шкода, що за життя не дали йому звання народного артиста. Але народ воістину оцінив високий талант нашого земляка. Це талант, якому немає рівних.

34 ролі в кіно, 9 сценаріїв, 2 режисерські роботи. Неоціненна його роль виховного моменту бути патріотом до кісток, розуміти, що своє рідне, кровне – найдорожче, найкраще. Це у нас ніхто і ніколи не відбере. І як не дивно, але того ж року, коли Миколайчук помер, в рідне село на озеро прилетіли лебеді. Вони там і досі. І назвали люди їх Івановими. 15 червня 2016 року громадськість Буковини і світу відзначала ювілей генія національного кінематографу трьома фестивальними дійствами. Свято на садибі Миколайчуків і в рідному селі Чорторія, виставою Львівського етеатру ім. М. Заньковецької «Небилиці про Івана».

В Чернівцях, по всій області відбувалась демонстрація фільмів за участю Івана Миколайчука. Відбувалась зустріч з акторами – відкритий кінотеатр у дворику Чернівецької міської ратуші. Ювілейні урочистості відбувались і на Театральній площі міста. Була зустріч гостей та учасників урочистостей і фестивалю творчості «На гостини до Івана» в його рідному селі Чорторія. Проводились заходи і у мистецько-меморіальному музеї-садибі рідного села. Була урочиста хода мистецьких колективів та гостей заходів та багато іншого цікавого.

До 75-річчя від Дня народження Миколайчука в Чернівцях йде реконструкція кінотеатру його імені. Планують зробити мистецький комплекс з гарним обладнанням. Глядацький зал хочуть зробити на 400 місць. Тут буде й виставковий зал з музеєм Івана Миколайчука. З міського бюджету виділено 4 млн. гривень на ці роботи, як заявив турботливий мер міста Олексій Каспрук. Він звернувся до Кабінету міністрів з проханням виділити цього року ще 5 млн гривень з держбюджету. Але питання завершення всіх робіт буде вирішуватися в 2017 році. Поможи нам, Боже, бо цим ми подовжимо пам'ять про нашого славного, вправду геніального земляка.

Фільм «Тіні забутих предків», де Миколайчук зіграв головну роль, здобув 39 міжнародних нагород, 28 призів на кінофестивалях (зокрема, 24 – гран-прі) та занесений до Книги рекордів Гіннеса.

Іван навіть передбачав свою смерть. Його старша сестра розповідала, що він їй сказав, що помре першим, хоча вона була старша за нього на 10 років. Брат говорив, що «ви всі живете кожен своїм життям, а я живу різними життями, й у кожному з них є Україна». За неї і помер.

Та живе Миколайчук у своїх фільмах. І пам'ять про Івана буде вічною! Він цього заслужив, як Великий українець – націоналіст.

Ми горді з того, що Буковина подарувала світові українського генія.

Шануймо його світлу пам'ять!

М. КИСИЛЬОВА

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ

ДОБА ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ

125-річчя від дня народження полковника Армії УНР, засновника і очільника УВО та ОУН Євгена Коновальця в Україні відзначалося на державному рівні. З цієї нагоди відбулася низка заходів – у столиці, на малій батьківщині Коновальця, у Львові та інших містах і селах нашої держави.

Зокрема, в Національному музеї історії України відкрилась виставка до 125-ї річниці з дня народження Євгена Коновальця – одного з визначних борців за незалежність України. На виставці представлені особисті речі Євгена Коновальця та його посмертна маска. Інформаційні стенди знайомлять з біографією Євгена Коновальця. Участь у відкритті виставки взяли віце-прем'єр міністр України Павло Розенко, Голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович, Генеральний Директор Національного музею історії України Тетяна Сосновська, завідувач відділу НМІУ Музей Української революції 1917–1921 років Олександр Кучерук. Виставка організована за участі Міністерства культури України, Національного музею історії України, Музею української революції 1917–1921 рр., Фундації ім.Олега Ольжича, Українського інституту національної пам'яті.

Євген Коновалець – одна із найвидатніших постатей української історії ХХ ст., творець і командир найбоєздатнішої військової частини Армії УНР – корпусу Січових стрільців, засновник і очільник Української військової організації (УВО) та Організації Українських Націоналістів (ОУН). Є.Коновалець народився 14 червня 1891 р. у Зашкові біля Львова. У 1914 р. був мобілізований офіцером до австро-угорської армії. У боях на горі Маківці у червні 1915 р. потрапив до російського полону. Після початку революції 1917 р. Є.Коновалець долучився до створення українських військових сил – формації Січових стрільців, основу яких склали галичани та буковинці. Після поразки Української революції 1917–1921 рр. Є.Коновалець сформував із колишніх офіцерів Армії УНР та Української Галицької Армії на західноукраїнських землях, що перебували у складі Польщі, підпільну Українську військову організацію – (УВО), яка мала на меті продовження боротьби з окупантами. У 1929 р. він став одним із засновників та очолив Організацію Українських Націоналістів (ОУН). Не маючи змоги нейтралізувати небезпечного опонента, Кремль, руками свого агента Павла Судоплатова, знищив Євгена Коновальця в Роттердамі 23 травня 1938 р. 23 травня спочатку в діаспорі, а з відновленням Незалежності і в Україні, громадськість відзначає щорічно як свято Героїв.

«Євген Коновалець – це символ незламності українського духу. У непрості для Української Народної Республіки часи він не опустив руки і продовжував боротися, активно працювати на майбутнє нашої держави. Єдине, що змогло зламати його і його дух, – це фізичне знищення НКВСівцями. Як стало відомо, операцію з ліквідації Коновальця у ручному режимі керували безпосередньо Сталін і Петровський», – сказав Павло Розенко на відкритті виставки. Віце-прем'єр-міністр зауважив, що Євген Коновалець жив у буремні часи початку ХХ століття, коли Україна проходила шлях революційних подій і трансформацій і не зовсім коректно пов'язувати ситуацію, в якій опинилася Україна два роки тому, коли розпочалася російська військова агресія, із періодом Української революції 1917–1921 років. «Дехто порівнює ці дві революції, але, на мою думку, це не зовсім коректно. Тоді українська армія була знекровлена, зруйнована, наслідком чого стала втрата Україною своєї державності і незалежності. Зараз нам вдалося зупинити навалу кремлівської орди, яка наступала на Україну. Нам вдалося відбудувати нашу армію. І я переконаний, що справжні перемоги українського війська ще попереду», – наголосив Павло Розенко.

Перед присутніми виступив голова Інституту національної памяті Володимир В'ятрович, який зокрема, зазначив: «Є низка особистостей, без яких неможливо уявити історію світу саме такою, якою її знаємо: Олександр Македонський, Цезар, Чінгізхан, Наполеон. А у двадцятому столітті, саме завдяки таким особистостям відбувалися революції, розвалювалися імперії, поставали на їх уламках нові держави. Оскільки головним засобом реалізації революційних перетворень у цей час була збройна боротьба, то серед цих особистостей – найбільше політиків, які стали військовими, або військових, які стали політиками. Вони організовували армію для здобуття влади, а згодом будували держави для її реалізації. Юзеф Пілсудський, Карл Гюстав Маннергайм, Майкл Коллінз – без цих постатей просто неможливо говорити про польську, фінську чи ірландську історію минулого століття, як і про відродження державності Польщі, Фінляндії та Ірландії. Українську історію ХХ століття важко уявити без Євгена Коновальця. На відміну від своїх дещо старших вище згаданих "колег", він не дочекався створення незалежної держави і не зумів виявити себе в ній як державний діяч. Проте його роль у розвитку визвольного руху, який через понад півстоліття після його смерті досяг своєї мети, була, без сумніву, визначальною».

Спершу Євген Коновалець був одним із багатьох молодих українців, які ще до Першої світової приєдналися до українського національного руху. Він був активістом громадських організацій і політичної партії, вояком і полоненим під час цієї війни. Під час української революції 27-літній Є.Коновалець – творець і командир однієї з найбоєздатніших формацій Української Народної Республіки – корпусу Січових стрільців. Він формував армію, незважаючи на поширені на той момент в українському політикумі уявлення про її непотрібність. Наводив сувору військову дисципліну, хоча анархія у військах посилювалася. Є. Коновалець та Січові стрільці були вирішальними чинниками в критичних ситуаціях чи то під час січневого більшовицького заколоту в Києві у 1918-му, чи в бою під Мотовилівкою.

Поразка визвольного руху 1921 року для багатьох українських політиків стала шоком, який вони так і не зуміли подолати. Для Є.Коновальця поразка, навпаки, була поштовхом до "унезалежнення" й перетворення на самодостатнього політика. У 30 років він очолив підпільну Українську Військову Організацію, яка засвідчила, що український визвольний рух вийшов на новий етап свого розвитку, подолав кризу поразки. Імовірність того, що без активної діяльності Євгена Коновальця український визвольний рух і далі живився б спогадами про героїчне минуле та був би нездатним відповідати на виклики сучасності, дуже висока. Зібрати сили визвольного руху для продовження боротьби, задати йому нові цілі стало завданням тих, хто відважився перехопити ініціативу в його керівництві та ще й в умовах цілковитого розчарування суспільства. Євген Коновалець упорався з цим завданням. У 38 років його авторитет і вміла організаційна робота були запорукою створення Організації Українських Націоналістів, яка постала 1929 року, об'єднала галичан і наддніпрянців. Безперечно, ОУН – найуспішніший політичний проект українців ХХ століття, який кардинально змінив нашу історію. Тому вбивство Є.Коновальця, яке здійснив чекістський агент у 1938 році, стало болючою втратою для визвольного руху, але воно вже не змінило перебігу цієї історії.

Євген Коновалець став лідером у найважчий, перехідний період, коли треба було змінити добре відомі, але вже не ефективні методи діяльності на нові, поступово усунути від керма руху своїх братів по зброї, аби передати його молодим. Є. Коновалець блискуче виконав свою місію, наголосив В.Вятрович: «Боротьба в підпільних формах не лише забезпечила збереженість українського визвольного руху, а й стала основою для його переростання у масштабне повстанське змагання в роки Другої світової війни. Молоді Р. Шухевич, С. Бандера та інші, які перейшли через УВО в 1920-ті роки, невдовзі стали справжніми лідерами визвольного руху.Тож засади, які заклав Є.Коновалець на початку 1920-х, були основою розвитку українського визвольного руху впродовж понад тридцяти років. Тобто у час активної діяльності першого в українській історії поколіня професійних революціонерів. І навіть коли наприкінці 1950-х етап збройної підпільної боротьби, що його започаткував Є. Коновалець, вичерпався, це не поставило крапку в історії визвольного руху – він набув інших форм (спершу інтелектуального руху опору 1950–1980-х років, згодом – масового національно-демократичного руху кінця 1980-х – початку 1990-х). Адже на той момент уже був історичний прецедент переформатування руху до нових умов, прецедент Є. Коновальця. Не забувати його варто й сьогодні, коли перед нами знову схожі виклики: чергова поразка, скомпрометована еліта, розчароване суспільство. Тому українці повинні знати про Євгена Коновальця не менше, ніж поляки про Пілсудського, фіни про Маннергайма чи ірландці про Коллінза».

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Презентацію проводить завідувач відділу НМІУ – Музей Української революції 1917–1921 років – Олександр Кучерук

P.S. *125-та річниця з дня народження Євгена Коновальця відзначається на державному рівні у відповідності до Постанови Верховної Ради України від 25.11.2015 "Про відзначення 125-річчя з дня народження Євгена Коновальця" та розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 "Про утворення Організаційного комітету та затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 125-річчя від дня народження Євгена Коновальця". 25 листопада 2015 року керівник парламенту Володимир Гройсман підписав Постанову ВР щодо відзначення 125-ї річниці від дня народження Євгена Коновальця 14 червня 2016 року. Цим документом передбачався ряд заходів, зокрема, урочисто відзначити на державному рівні 125-річчя з дня народження Євгена Коновальця; рекомендувати Кабінету Міністрів України звернутися до Уряду Королівства Нідерланди з проханням сприяти перепохованню Євгена Коновальця в Україні; рекомендувати Міністерству фінансів України забезпечити належне фінансування ремонтно-реставраційних робіт у музеї Євгена Коновальця в селі Зашкові Жовківського району Львівської області; запропонувати Нацбанку України виготовити і ввести в обіг ювілейну монету, присвячену 125-річчю з дня народження Євгена Коновальця; "Укрпошті" – видати серію поштових марок, присвячених 125-річчю з дня народження Євгена Коновальця. Державному комітету телебачення і радіомовлення України рекомендовано організувати тематичні теле- і радіопередачі, присвячені життю і діяльності Євгена Коновальця. Контроль за виконанням цієї Постанови мав виконати Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності.*

Проте реальність виявилась офіційно скромною. Оголошуючи відкриття ранкового засідання 14 червня Верховної Ради України, голова парламенту Андрій Парубій жодним словом не згадав про визначну дату. НБУ та "Укрпошта" (яка обмежилась лише випуском пам'ятного конверта) проігнорували пропозиції парламентаріїв. У програмах основних українських телеканалів майже не згадували про Євгена Коновальця. Пам'ятні дошки полковнику Армії УНР востаннє були відкриті лише у Литві, яка серед інших спонсорувала ОУН, у 2012 році та у Калуші – 2014. Щодо питання про перепоховання тіла Євгена Коновальця, який похований у Роттердамі в Нідерландах, – в МЗС розповіли, що не можуть цього виконати, принаймні до 2018 року. Виконав відповідні постанови лише Український інститут національної пам'яті: у Національному музеї історії України відкрилася вищезгадана виставка до 125-ї річниці з дня народження Євгена Коновальця. Також виставки відкрились у Державному архіві у Львівській області та у Львівському музеї визвольної боротьби. У Львові традиційно пройшло свято вулиці Євгена Коновальця, урочисте покладання квітів та концерт.

Окрім виставки у Національному музеї історії України пройшли заходи, присвячені 125-річчю Євгена Коновальця, організовані патріотичною громадськістю. 14 червня в день народження Євгена Коновальця, представники громадських та партійних організацій вшанували його, зібравшись біля барельєфу полковнику Євгену Коновальцю та полковнику Андрію Мельнику, що на фасаді корпусу Національного університету ім. Драгоманова. Саме в цьому приміщенні формувалися підрозділи Січових Стрільців, які відіграли вирішальну роль в захисті УНР та стали прообразом майбутніх військових організацій: УВО, УПА. Заснована і сформована Коновальцем ОУН стала фундаментом опору більшовицькій, польській та німецькій окупації, основою майбутньої Української Повстанської Армії. Тепер ці традиції збройного опору новітнім окупантам продовжують на фронті російсько-української війни національні герої сучасності.15 червня у приміщенні видавництва «Смолоскип» пройшла, організована ОУН(д), за сприяння Української патріотичної альтернативи, пошанувальна конференція, присвячена видатній даті. В ній взяли участь історики та науковці, які досліджують історичні події національної революції 1917-21 років та пізнішого періоду. Хор «Гомін», славної пам'яті Леопольда Ященка, виконав ряд стрілецьких пісень, написаних в той період.

НЕСКОРЕНІ

«УКРАЇНКОЮ Я НАРОДИЛАСЯ...»

Марія БАЗЕЛЮК

Вона походить із легендарного роду нескорених українців. Її брат Любомир Полюга – підпільник, який працював під безпосереднім керівництвом Головнокомандувача УПА Романа Шухевича, поранений, потрапив до рук енкаведистів, відбував каторгу в концтаборах ГУЛАГу. Написав вражаючі спогади. В них фігурує чимало яскравих особистостей – відважних, відчайдушних, мудрих. А поміж них є одна неповторна постать – осяйна, невгамовна, вона випромінює потужну силу любові до рідної землі, до Бога і до людей. Тож рідні і друзі її так і називали – Сяйця. Коли мені сказали, що познайомлять із сестрою Любомира Полюги, то серед десятків присутніх у залі людей мій погляд безпомильно зупинився на пані Ярославі – Сяйці, точнісінько такій, про яку читала не в одній мемуарній праці. Вся її постать, її очі неначе сяяли, як і в юності, світилися радістю і добром. Справді – Сяйця. Яку ж силу має генетичний код українки, якщо переживши найжорстокіші випробовування, втрату близьких людей, тортури, провокації та переслідування, вона не втратила благородства і шляхетності, зберегла світло і тепло душі, людяність, не пустила в серце злобу? Втім, істина може бути навдивовижу простою: «Українкою я народилася, у любові до Бога зросла…»

В родинному колі. Сім'я Мельничуків. Сидять зліва направо: Ярослава МЕЛЬНИЧУК-ПОЛЮГА, внучка Роксоляна. Стоять: син Любомир, невістки Іра і Таня, онук Тарас, чоловік Володимир, син Ярослав

На лавочці біля будинку. Іван та Іванна ПОЛЮГИ, батьки Ярослави. Львів, 1973 р.

«Ярослава Мельничук-Полюга, Сяйця, як її називають рідні і приятелі, – пише професор Левко Полюга, – виховувалася в родинному патріотичному середовищі та Рідній школі імені князя Романа, згодом – в українській гімназії. Все це прищепило їй якусь одержиму пристрасть до всього рідного, що єдиними щільними вузами в'язалося з її великою Батьківщиною Україною, а також з її рідним містом Львовом, з її домашнім вогнищем».

І справді, родинне тепло отчого дому Ярослава пронесла крізь пекло тоталітарної системи, що завжди була їй ворожою. Де б не була – в тюрмі чи на Сибірі, завжди пам'ятала не лише про своїх маму і тата, брата, бабусю, а й про вуйків і тіток, їхніх дітей, які також страждали по совєтських концтаборах. Інстинкт берегині роду, поза сумнівом, був виплеканий в родинній атмосфері, переповненій любов'ю до найближчих. Вона бринить у книзі її спогадів «Репресована юність». Тому проілюструю сказане короткими уривками.

«Батько мій, – пише Ярослава, – належав до добрих людей з лагідним лицем, ласкавий, розумний. Вольовий, завжди привітний і радий допомогти людям у біді. Великий патріот України, людина безмежної доброти.

Мати моя – найкраща і найдорожча людина на землі. Завжди усміхнена, радісна, приємна. Любила і шанувала людей… Була ввічливою, гостинною, спокійної, лагідної вдачі, гарно співала.

Дитячі роки, проведені у Львові під опікою моїх батьків, належать до найщасливіших спогадів мого життя. Батьки мої жили дружно, шанували одне одного. В хаті панувала невимушена, весела атмосфера. І якщо я хочу бажати комусь добра і щастя, то бажаю саме такого дитинства».

Цю книгу спогадів Ярослави-Сяйці я б радила прочитати усім батькам і дітям. Пізнання справжньої сімейної любові та взаємоповаги спонукало б уникнути конфліктів і образ…

…У її юність увірвалася війна. Якийсь час родина проживала в Карпатах, зокрема, в селі Велика Рожанка, де розташовувалася старшинська школа «Олені». «Хлопці, мов ті орли, – згадує Ярослава, – красиві, молоді – цвіт нашої нації, заходили до селян, які радо їх приймали. В хаті нашого господаря бажані гості були майже щодня. Найбільше запам'ятався Ярослав – «Козак», веселий, з великими синіми очима, хвилястим волоссям. Серце тьохкало при зустрічі з ним. Народився в багатодітній сім'ї. Остався сиротою. Батько сам виховував дітей. Мав дві улюблені сестри Олю і Наталку, студіював ветеринарію». Вже пізніше Сяйця довідалася, що інструктор старшинської школи «Олені», крайовий провідник Карпатського краю Ярослав Косарчин був родом із Бучача. 1946 року нагороджений Срібним хрестом і того ж року загинув у бою з більшовиками.

Далі була більшовицька навала. Червоні арештовували всіх підряд чоловіків. Полюгам ледве вдалося врятувати з-під арешту Любомира. Вони повернулися з Карпат до Львова і поринули в підпільну працю. Згодом їхнє помешкання стало місцем зустрічі зв'язкових. Так, до них часто навідувалася Галина Дидик «Молочарка», Оля Ількв, Дарія Гусяк, Ірина Козак, Катерина Зарицька.Влітку 1947 року біля корпусу кафедри рентгенології Львівського медінституту, студентами якого були Любомир і Ярослава, вона вперше зустріла Романа Шухевича. Високий, красивий, з гордою поставою, ретельно виголений, акуратно зачесаний – таким дівчина запам'ятала Провідника. Він захворів, і брат привів його на консультацію, попередньо домовившись з доцентом Криштальським. При цьому треба було зберігати повну конспірацію, тож Ярослава мала відчиняти і замикати на ключ двері запасного виходу. Вона долучилася до забезпечення хворих і поранених повстанців ліками, зуміла купувати їх у більшій кількості, ніж відпускали в аптеках. Підпільники не хотіли потрапляти до рук ворога живими, і для них був потрібний ціаністий калій, як отрута. Ярослава згадує, як разом з Любомиром вони запаювали в ампули ціаністий калій, випари якого пахли мигдалем…

Їхня сім'я не могла не потрапити під приціл енкаведистів. Любомиром вони серйозно «зацікавилися» наприкінці 1946 року й під приводом побиття якоїсь дівчини затримали на декілька днів, протягом яких намагалися схилити до співпраці із спецслужбами. Коли відпустили, він одержав наказ від Провідника негайно іти зі Львова. Після святої вечері 1947 року Любомир попрощався з рідними і пішов у підпілля. Він увійшов до складу учасників підпільної «хати» (штаб-квартири Головного командира УПА і Голови проводу ОУН), яка була в Княгиничах. Її довелося ліквідувати після провалу в Ходорові 21 вересня 1947 року Катрусі Зарицкої «Мані». Під охороною Любомира Полюги Романа Шухевича відправили в Рогатинський ліс. Повертаючись назад, Любомир потрапив у засідку, його було поранено під час сутички з енкаведистами. Так він опинився у в'язниці.

Родина готувалася до найгіршого, що невдовзі й сталося. Шостого квітня 1948 року до їхнього помешкання на вулиці Курковій, 40 (тепер вул. Лисенка) вдерлося шість енкаведистів з ордером на обшук і арешт батьків. Під акомпанемент брутальної лайки та нецензурщини тривав обшук. Сяйці не дозволили надати медичну допомогу батькові, в якого стався серцевий напад. Після арешту батьків Сайцю чекав ще один удар. З'ясувалося, що тієї ж ночі арештували вуйка Матвія Лотовича. Його дружина, сестра мами, залишилася одна з двома маленькими доньками на руках. І ще один арешт: за гратами опинилися родичі – Михайло та Стефа Давидовичі. Тепер найбільшою радістю для Сяйці стали вістки про те, що її рідні живі. А коли довідалася, що брат у київській тюрмі і скоро буде етапований, подалася до столиці раз, другий. Їм дозволили побачення. Жоден допит Любомира не обходився без знущань і нелюдських тортур. Врешті після 187 днів, проведених в одиночці, йому повідомили вирок «ОСО» – за ст. 54-1а засуджений на десять років каторжних робіт.

Вперше арештували Сяйцю в листопаді 1948 року. Затримали на вулиці. Привезли на Дзержинського. Слідчий вимагав зізнатися в співробітництві з ОУН і УПА, лихословив і врешті, пообіцявши, що панькатися з нею не збирається, взявся її катувати. Поставив Ярославу під стіну, обхопив її голову руками, вп'явся пальцями у волосся і ритмічними ударами бив головою об стіну. Вона впала. Коли прийшла до тями, байдуже відповіла: «Нічого не знаю». Слідчий знову лаявся, бив по голові і плечах. Такі допити тривали понад місяць. Від знущання і побиття в дівчини опухли ноги. Тоді енкаведисти вдалися до провокації. Слідчий сказав, що її повезуть на очну ставку з братом. Ярославу посадили в «бобик», на який в лісі начебто напали вояки УПА – насправді це були енкаведисти. Про це вона дуже скоро здогадалася, тому всі спроби її «розколоти» не увінчалися успіхом. Сяйці накинули на шию петлю, інсценізували спробу вбивства, та врешті зняли зашморг і вивели на вулицю. Начебто відпустили. Вона йшла наосліп, пробираючись між кущами. Таємничий ліс і темна ніч. Молилася. Врешті почало світати. Сяйця опинилася коло крайньої хати. Жінка відвела Сяйцю, на її прохання, до церкви. Розповіла священику, попросила допомоги. Той перейнявся її бідою і допоміг.

Вдруге Ярославу заарештували після закінчення четвертого курсу медінституту, під час проходження практики в Стрию, 16 червня 1949 року. Після обшуку її повезли до Львова, на Лонцького, і двері камери №16 зачинилися за нею надовго. Спочатку їй підсадили сексотку Галю, але тій не вдалося щось вивідати. Тоді її перевели в загальну камеру. Вночі жінок виводили на слідство, звідки вони поверталися змордованими та в крові. Та як мужньо трималися! Згодом Ярослава розповість про жінку-селянку, яка втратила в УПА трьох синів, а на слідстві поводилася як героїня. Від слідчого вона поверталася з вирваним волоссям, побита. Проте ніколи не нарікала на долю, підтримувала інших.

Після шестимісячного слідства, згадує Ярослава, на неї так і не знайшли «компрометуючих матеріалів» і 30 листопада 1949 року відправили на етап. Два дні формували у Львові поїзд на «висилку», який, вирушивши в далеку дорогу, раз у раз зупинявся на інших станціях, де до ешелону приєднували вагони з репресованими українцями. Умови «подорожі» були жахливі, а коли добралися до Сибіру, люди гинули, як мухи, від переохолодження та голоду. Конвоїри забирали мертвих у живих родичів, які божеволіли від розпачу. На все життя запам'ятала Ярослава горе матері, на руках якої померла дитина. «В Омську простояли добу. Мама Юрчика благала допомоги для сина, та фельдшер навіть не оглянула дитини, – згадує Ярослава. – Наступного дня Юрчик помер. Мертву дитину відібрали від матері, не дозволивши її поховати. У вагоні пролунав несамовитий крик. Мама рвала волосся на голові, усвідомлюючи, що ніколи не зможе провідати могилку своєї дитини. За кілька днів у вагоні померло ще декілька дорослих, їх винесли, як колоди».

Томськ, Бушуйка, Алдан… Морози – мінус 50. Рабська праця. Приниження. Перший Святий вечір у вигнанні вони святкували на пересилці в Алдані. 1950 рік. На столі чорний хліб і узвар. У цей час весь християнський люд згадує рідних, яких немає на спільній вечері. Сяйця згадувала батьків, брата, рідню. Уповала на Бога. Волею Всевишнього вона врятувалася від смерті, коли в хуртовину вантажівка з колодами перекинулася, і «грузчики» – Сяйця з подругою, які сиділи на верху машини, покотилися вниз разом з деревом. Дивом залишилися живими. «Нас вітром підхопило і несло в обійми пекла, назустріч смерті, – згадує Ярослава. – Ми кричали, благаючи про порятунок, але ураганний вітер пронизливим виттям заглушив наші крики і ридання. Ми заблукали. Іра йшла попереду, я – по її слідах. Сніг доходив до грудей. Раптом я відчула, як нога моя провалюється. То був шурф, нещільно прикритий дошками, що прогнили. Я наступила в його просвіт, але завдяки Ірі, яка подала мені руку, тілом нахилилася вперед. Завдяки нашій щирій молитві і Божому провидінню ми врятувалися і пізно вночі доплелись до бараку».

Коли до них у тайгу приїхав комендант з двома офіцерами, вони зрозуміли, що сталася якась важлива подія. Нічого доброго не чекали. Комендант оголосив «вирок». «За содействие бандам УПА» нас вислано в Сибір «навечно». В документах, які їм дали підписати, зазначалося, що кожних десять днів треба зголошуватися в комендатуру, а при самовільному відлученні з району чи втечі загрожує 25 років тюрми. Невже все моє життя, думала Сяйця, пройде серед тайги, що за дев'ять тисяч кілометрів від Львова, в Якутській АРСР? І з притаманними їй рішучістю та волею до боротьби вона вирішила перемогти обставини, які створив ворог, насамперед, закінчити навчання в медінституті. Зверталася з клопотанням у Москву, та звідти приходили негативні відповіді. Відтоді писала в різні міста, де були медінститути, та відповідь одна: «невозможно». І все-таки вона була під Божою опікою! Завідувачка лабораторії, де працювала Сяйця і до якої вона приязно ставилася, порадила їй звернутися з приватним листом до колишнього головного лікаря Алданської райлікарні, який вже працював у Москві в міністерстві, з проханням допомогти поновитися в медінституті. І справді, через два тижні прийшла відповідь з міністерства: «Как исключение, гр. Полюгу Ярославу зачислить на 5 курс Иркутского мединститута». Так вона знову стала студенткою. Зимову сесію склала на «відмінно». Дістала стипендію. Найбільша радість її чекала, коли після блискучого складання випускних іспитів до неї приїхала рідна мамця. Іванна Полюга перенесла неймовірні випробовування в тюрмах і концтаборах і – не скорилася. Дочка переповіла спогади мами в своїй мемуарній праці. Саме розділ, присвячений мамі, – так і називається «Спогади про мамцю» ми опублікуємо в одному з наступних чисел газети.

Закінчення на 10-й стор.

МОНІТОРИНГ СОВІСТІ ВЛАДИ

ВЗИМКУ БЕЗ ТЕПЛА? ВІЙНА НАФТОГАЗУ З КОМУНАЛЬНИКАМИ

Наталка ПРУДКА

Чи матимуть українці тепло в своїх домівках з настанням осінніх холодів? Відповіді на це запитання сьогодні немає. Більшість підприємств теплокомунальної енергетики опинилася в стані фінансового краху: рахунки арештовані через борги за газ, робота повністю паралізована, зарплату платити нічим, і, як результат, запроваджено триденний робочий тиждень. Але уряд спокійно спостерігає за розвитком комунального колапсу, і, схоже, штучно зволікає з вирішенням фінансових проблем та нормалізацією розрахунків між комунальниками та газовим монополістом – НАК «Нафтогаз України».

«Підприємства стоять з арештованими рахунками, підготовка до зими не проводиться і бачення того, яким чином це буде робитися в літній період, – в нас нема. Якщо уряд не виправить ситуацію, ми матимемо негативні наслідки ще до початку опалювального сезону. **Різкі зростання тарифів не йдуть на користь теплокомунальним підприємствам**: з кожним підвищенням стає все важче і важче», – заявив президент асоціації «Укртеплокомуненерго» Арсентій Блащук.

Безпрецедентна ситуація сталася в госпіталі Маріуполя, де лікуються поранені бійці, – їх залишили без гарячої води, тому що «Нафтогаз України», вимагаючи повернути борги за газ, блокує підписання договорів на постачання газу підприємствам теплової енергетики. Ніякої гуманності – лише газовий бізнес!

Черговий спалах проблем, що, за прогнозами експертів, наближає колапс теплокомунального господарства, загострився після останнього зростання ціни газу – з 1 травня уряд, всупереч чинному закону про ринок газу, запровадив єдину ціну 6879 гривень ($275) за тисячу кубометрів (з ПДВ) для промисловості та побутових споживачів. Відразу ж експертне середовище з обуренням заявило, що Кабінет Міністрів діяв неправомірно, не прозоро, без розрахунків різко піднявши ціну газу, але на цьому всі протести й скінчилися.

Звісно, що подорожчання газу призведе до зростання тарифів на теплопостачання та гарячу воду, але не відразу, а з 1 липня, тому комунальники вже купують газ за новою ціною, а оплату від споживачів отримуватимуть за тарифами, в яких закладено стару, вдвічі нижчу вартість газу, тобто, не матимуть джерел для відшкодування «теплих» послуг.

У наступний опалювальний сезон для більшості українців вартість комунальних послуг, наприклад, трикімнатної квартири, майже зрівняється з середньою зарплатою, адже згідно з попереднім рішенням державного Регулятора, вартість «теплих» послуг (теплопостачання та гарячу воду) подорожчає з 1 липня на 80-90 відсотків

Середньозважений **тариф на теплову енергію в Україні становитиме 1287 грн (з ПДВ) за гігакалорію.**

ГРОМАДСЬКІСТЬ І ПАРЛАМЕНТ УЖЕ НЕ ПРОТЕСТУЮТЬ

Чергове подорожчання майже не помітили в парламенті, та й громадські організації вже не чинять шалений опір владі – схоже, зневірилися в своїх можливостях. Винятком стала хіба що заява народного депутата Альони Бабак на круглому столі для преси 30 травня, присвяченому газовим проблемам комунальної теплоенергетики. Заступник голови парламентського комітету з питань будівництва, містобудування та житлово-комунального господарства А.Бабак заявила про необгрунтоване рішення державного Регулятора.

«Збільшення ціни теплової енергії – без будь-якого поліпшення якості надання цієї послуги та без модернізації і без покращення ефективності роботи підприємств – це неприпустимо. Саме Регулятор повинен був дати відсіч нашому уряду, а не ми, депутати, політики. Регулятор повинен був зробити розрахунки і показати, що це (подорожчання газу вдвічі) є не правильне рішення і що змінювати ціну газу для тепло-комунальної енергетики потрібно було поступово», – вважає А. Бабак.

«Коли Регулятор у відповідь на зміну ціни газу для підприємств теплокомунальної енергетики підняв ціни на теплову енергію і гарячу воду вдвічі порівняно з діючою в опалювальний сезон – це рішення Регулятора є економічно необгрунтованим. Як депутат, я ще можу подати свої зауваження до регуляторного акту – скоріш за все я це зроблю», – пообіцяла А.Бабак.

Дійсно, всі охочі могли подати свої пропозиції до 8 червня – в цей день завершився 20-денний термін, відведений Регулятором для публічного обговорення проектів змін тарифів. А вже 9 червня на відкритому засіданні НКРЕКП затверджені нові тарифи. А з 1 липня нові тарифи вступлять у дію.

До речі, мери всіх без винятку міст мовчки погодилися з черговим зростанням майже вдвічі вартості «теплих» послуг: жоден з них не надіслав до НКРЕКП свої протести чи пропозиції щось змінити в тарифній політиці, – повідомила на круглому столі Світлана Черних. Тому з 1 липня майже вдвічі зросте вартість опалення та гарячого водопостачання, і тоді за субсидіями, прогнозує Альона Бабак, звернеться 9 мільйонів домогосподарств, тобто, майже вдвічі більше, ніж було минулого опалювального сезону(5,4 млн). Всього в Україні, за даними Мінсоцполітики, залишилося 13,5 млн домогосподарств (крім окупованих територій). В дійсності ж, потребуватиме допомоги значно більше сімей, ніж 9 млн, інакше б не зростали, як сніжна лавина, борги населення за газ.

Але 2-х місячне відставання тарифів на «теплі» послуги від нової газової ціни завдасть шалених збитків комунальним підприємствам, адже купувати газ для виробництва гарячої води влітку комунальники змушені за новою ціною. Тому, починаючи з травня, комунальні підприємства почали з новою силою нарощувати борги за газ компанії «Нафтогаз України».

ПРИСКОРЕНЕ БАНКРУТСТВО?

«Два теплопостачальні підприємства Львова за травень-червень наростять борг 26 млн грн, для покриття якого джерела відсутні. А «Нафтогаз» нам не виділить номінації споживання газу (ліміти споживання газу – Главком). А якщо не виділена номінація, то, згідно Кодексу газотранспортної системи, **до ціни газу буде застосований коефіцієнт 2** (***тобто, ціна газу зросте до 13758 грн за тисячу кубометрів. – Ред.***). Далі будуть застосовані штрафні санкції», – заявила заступник директора Львівського комунального підприємства «Залізничне теплоенерго» Ярослава Єлфімова.

Складається враження, що влада штучно прискорює банкрутство теплокомунальних підприємств, які завжди були ласим шматком для олігархів, адже ці структури щороку збирають зі споживачів «живі» сотні мільярдів гривень! Державний Регулятор (НКРЕКП) ще з осені 2015-го року намагався зупинити борговий вал – в усі владні інстанції розсилалися відповідні листи-попередження про можливі негативні наслідки в разі неодноразового підвищення ціни газу і тарифів на «теплі» послуги, але безрезультатно, – повідомила Світлана Черних.

За її даними, «щоб компенсувати підприємствам двомісячні збитки, їх включать окремим рядком у тариф, щоб кожна компанія бачила, яку суму буде компенсовано». Але це станеться лише в 2017 році. «Компенсація протягом 12 місяців, починаючи з січня 2017-го, звучить оптимістично, але ж газ потрібно купувати вже сьогодні за новою ціною для виробництва гарячої води. Для «Київенерго» це означає чистий збиток 253 млнгрн», – повідомила фінансовий директор ПАТ «Київенерго» Тетяна Грязнова.

В подібній ситуації опинилася більшість теплокомунальних підприємств та теплоелектроцентралей (ТЕЦ), які не можуть вчасно розраховуватися за газ, адже з ними не розраховується населення та бюджетні організації. На 1 червня прострочена **заборгованість перед «Нафтогазом» вже перевищила 19,8 млрд грн – на цей борг вже нараховані штрафні санкції на понад 5 млрд грн.** Тепер маховик запрацював з новою силою!

Відомо, що штрафи і пені «Нафтогаз» безжально нараховує навіть на ті борги, які створилися в минулі роки внаслідок невідшкодування державою різниці в тарифах (порівняно з економічно-обгрунтованим рівнем), а також через неплатежі бюджетних організацій. «Різниця в тарифах, що утворилася протягом 2012–2014 років, погашалася з великим запізненням, «Нафтогаз» нараховував штрафи і пені, суд визнав їх обов'язковими до сплати», – повідомила Ярослава Єлфімова. За її даними, через касацію дещо таки вдавалося відвоювати в газового монополіста.

«Коли ж «Нафтогаз» побачив, що теплокомунальні підприємства стали більш зубастими і почали відвойовувати такі справи, нам за лютий не підписують договори по проведенню взаємозаліку пільг і субсидій населенню в оплату за газ. Вимагають підписання додаткових угод про те, що ми добровільно погоджуємося на нарахування нам штрафних і фінансових санкцій навіть в тому випадку, якщо держава не вчасно проведе фінансування тих же пільг і субсидій», – повідомила Ярослава Єлфімова.

Подібні вимоги газовий монополіст запровадив й до інших комунальних підприємств. Після тривалого спротиву більшість з них таки погодилася на кабальні умови, адже залишившись без газу, комунальники позбавлять споживачів «теплих» послуг, а також втратять власні доходи через зупинку виробництва.

«У нас не залишається коштів на виплату зарплати, тому через 2 місяці ми змушені були підписати цю додаткову угоду. Я не можу сказати, що «Нафтогаз» веде себе не правильно – він веде себе так, як йому дозволяє Кабінет міністрів і закон. На сьогодні немає затвердженого типового договору . Якби був типовий договір, були б відомі правила гри для господарюючих суб'єктів на цьому ринку», – підсумувала цинічну епопею стосунків з монополістом Ярослава Єлфімова, і звернулася до влади з цікавою пропозицією:

«Ми рівняємося до європейських цінностей. А коли ж нарешті Україна почне рівнятися до європейських заробітних плат і соціального забезпечення? Середня зарплата в 4 тисячі гривень – це не є зарплата для нормального існування людини. Якби її збільшили втричі, почалося б зростання економіки – так було в 2002–2003 роках, тоді почали з підвищення соціального забезпечення населення. Люди не зможуть платити, хіба що всі оформлять субсидії», – підсумувала Ярослава Єлфімова.

«НАФТОГАЗ» ЗВИНУВАЧУЄ КОМУНАЛЬНИКІВ У «НЕПРОЗОРОСТІ»

Цілком очевидно, що клінч у стосунках «Нафтогазу України» та підприємств тепло-комунальної енергетики не сприяє покращенню ситуації, а про підготовку до зими не може бути й мови. Газовий монополіст, наляканий останніми повідомленнями про аварії у теплових мережах виробників теплової енергії – з причини повного паралічу роботи цих підприємств через газові борги, розмістив на своєму сайті заклик «до великих виробників теплової енергії зробити інформацію щодо їхніх витрат прозорою».

Фактично, прозвучало звинувачення у газових махінаціях з боку виробників тепла. «Компанія «Нафтогаз» пропонує боржникам зробити публічною інформацію щодо їхніх доходів та витрат протягом часу, коли накопичувалися ці борги», – сказано в повідомленні «Нафтогазу України».

На зустрічі з пресою керівник департаменту НАК «Нафтогаз України» Юрій Войтович спростував твердження експертів про те, що на рахунках компанії зависли 20 млрд грн, виділених з державного бюджету на субсидії для населення. А головне – закликав до тотальної перевірки діяльності підприємств, що виробляють тепло і гарячу воду.

«Якщо говорити про нараховані 5 мільярдів гривень штрафів і пені (за рішеннями судів), то більше 4 млрд з цієї суми виникло по 2014 рік. Левова частка пені і штрафів була нарахована тоді, коли газ комунальники купували за пільговою ціною – 1309 грн (з ПДВ). Тобто, навіть при пільгових цінах підприємства тепло-комунальної енергетики не могли виконувати свої зобов'язання. Потрібно системно перевірити роботу цих підприємств», – заявив Ю.Войтович.

Схоже, що шалене зростання ціни газу стає тим лакмусовим папірцем, який дозволить виявити численні зловживання на багатьох підприємствах теплокомунальної енергетики. Звісно, що з подорожчанням послуг і безмежним зубожінням населення, люфт для нечесної наживи деяких комунальних баронів, різко звузився. І що цікаво, газові партнери по бізнесу, у яких також рильце в пушку, починають видавати наводки, де шукати «чорні» діри, в які витікають зібрані зі споживачів кошти, причому, часто за не спожиті послуги.

З ініціативою перевірки діяльності теплокомунальних підприємств виступає також частина депутатів парламенту – вже розроблено постанову Верховної Ради про створення Тимчасової слідчої комісії з вивчення питання обгрунтованості витрат в тепловій енергетиці. За даними А.Бабак, під цим зверненням стоїть величезна кількість підписів народних депутатів. «Вони наполягають: створюємо і перевіряємо всі теплоенерго, щоб аж кості хрустіли», – повідомила депутат.

Головне, щоб робота запланованої до створення Тимчасової слідчої комісії не стала тим важелем, з допомогою якого активи комунальних підприємств перекочують до інших власників, адже зрозуміло, що ця робота не принесе належної користі, доки в Україні не буде енергетичного балансу держави. Відсутність єдиного моніторингу за рухом всіх енергоносіїв і оплати за них стала причиною того, що впродовж десятиліть українці переплачували мільярди гривень за всі види неспожитих енергоносіїв та комунальних послуг, а гроші осідають в кишенях тих, хто сидить на фінансових потоках та «кришує» злочинців – ця роль за органами місцевої влади.

А от якби вчасно був ухвалений, чи, можливо, спочатку доопрацьований законопроект (№1640) Про єдину державну систему моніторингу виробництва, постачання, транспортування, споживання та оплати за паливно-енергетичні ресурси і комунальні послуги (ЄДСМ), розгляд якого ще на початку 2015-го року парламент відстрочив на невизначений термін, вже був би виявлений той резерв, що десятиліттями зникав в «чорних дірах» ЖКГ. І давно можна було б зупинити цю безмежну вакханалію з підвищенням тарифів та призначенням зарплат в мільйони гривень на місяць лише за те, щоб згасити апетити до корупції.

 НАЦІОНАЛЬНА КАТАСТРОФА

ЯК ВИМИРАЄ УКРАЇНА:

КУДИ ЗНИКАЮТЬ ЛІКИ, ЗАКУПЛЕНІ ДЕРЖАВНИМ КОШТОМ

Наталка ПРУДКА

Чому в лікарні не надходять медичні препарати, закуплені й доставлені в Україну міжнародними організаціями на замовлення Міністерства охорони здоров'я (МОЗ)? Мабуть тому, що завдяки закупівлям через міжнародних партнерів ціни на ліки вдалося різко знизити, а це невигідно тим, хто осідлав ринок медпрепаратів в Україні – вони ввозять ліки за цінами, що в рази перевищують їхню закупівельну вартість за кордоном. В експертному середовищі переконані, що отриманими надприбутками фармацевтична мафія ділиться з провладними чиновниками.

«З залученням міжнародних організацій з'явилися нові серйозні ризики. Ми знаємо, що ліки в Україну доставлені, але в лікарнях їх фактично немає. Це потребує додаткового вивчення: **чому до лікарень не доставляють закуплені ліки?** Запровадження міжнародних закупівель вигідно для України, але **є низка чиновників, які дійсно блокують їхнє ефективне впровадження!** Тому не зрозуміло, чи уряд продовжуватиме в 2016 році закупівлю через міжнародні організації, чи знову все зміниться і закупівлі здійснюватиме лише Міністерство охорони здоров'я (МОЗ)», – повідомив керівник Всеукраїнської благодійної організації "Всеукраїнська мережа ЛЖВ» Володимир Курпита.

Блокування доставки закуплених медпрепаратів до медичних закладів **вкоротить життя не одній тисячі найбільш зубожілих українців**, адже їхні хвороби – туберкульоз, онкологічні захворювання, СНІД – не витримають випробовування часом. Здавалося б, зекономлені кошти повинні піти на лікування значно більшої частини тяжко хворих людей, але в Україні все трапилося з точністю до навпаки: ліки перестали надходити до лікарень. Відповідно, всю вину спробують покласти на міжнародні фонди – корупціонери створять образ ненадійного постачальника, хоча система подібних державних закупівель успішно застосовується в країнах з перехідною економікою – в Грузії, Молдавії, Вірменії тощо. Використовуючи досвід Грузії, колишній міністр охорони здоров'я Олександр Квіташвілі запровадив це і в Україні.

ПРЕМ'ЄР ГРОЙСМАН ОБІЦЯВ ЗРУЙНУВАТИ «ШАЛЕНУ» МАФІЮ…

Широко розрекламувавши наприкінці квітня доставку в Україну першої партії ліків для онкохворих, закуплених міжнародною організацією, прем'єр-міністр Володимир Гройсман повідомив, що «**вдалося зекономити від 10 до 90 відсотків на закупівельних цінах**, купуючи ліки через міжнародні організації, а не через МОЗ».

«Ми придбали якісні ліки і за реальною ціною. Про 2017 рік будемо думати вже цього року – не допускати провалів, які були раніше. **Протистояння тих, хто контролює ринок, буде шаленим, але ми готові до цього.** Монополія з 5-6 фірм, яка стоїть на кордоні та не дає ввезти нормальні ліки для українців, буде зруйнована», – пообіцяв Володимир Гройсман.

Першу партію ліків для онкохворих, закуплених британською королівською Агенцією CrownAgents, пообіцяли відразу ж розвезти по регіонах України. Можливо, так і сталося, але це була менш ніж десята частина (закуплено на 65 млн грн) від того обсягу, що заплановано закупити за кордоном. За даними заступника міністра охорони здоров'я Ігоря Перегінця, на закупівлю ліків для онкохворих в державному бюджеті на 2016 рік виділено 750 мільйонів гривень. Що ж сталося з наступними партіями, чому ліки не потрапляють за призначенням? Главком звернувся із відповідним запитом до керівництва МОЗ, але відповіді не отримав.

Водночас міжнародні організації продовжують укладати прямі контракти з постачальниками-переможцями торгів, проведеними за міжнародними процедурами. «Інструмент міжнародної закупівлі ліків дає нам пряму вигоду, показує, яким чином повинна бути організована цивілізована система закупівель. Згідно з урядовою постановою, з 2016 року **всі закупівлі ліків повинні проводитись через міжнародні організації**, що дозволить збільшити охоплення пацієнтів і збудувати свою систему закупівель, щоб у 2019 році ми мали європейську прозору систему закупівель», – переконував Ігор Перегінець.

Але в дійсності все відбувається за іншим сценарієм, тому, схоже, українцям доведеться купувати ліки лише власним коштом, а це далеко не всім по кишені. Вибір у нас величезний – за рішенням уряду, ліки, які зареєстровані і споживаються в країнах ЄС, США, Швейцарії, Канади, Японії, Австралії будуть допущені на ринок України «без будь-яких зволікань», – днями пообіцяв Володимир Гройсман.

Сьогодні українцям пропонується вдесятеро більше препаратів, ніж було 20 років тому: загальна кількість зареєстрованих в Україні лікарських засобів – 12413, медичних імунобіологічних препаратів – 901. Проблема в тому, що більшість ліків українці змушені купувати власним коштом: за минулий рік обсяг ринку фармацевтичної продукції та оплати медичної допомоги сягнув 59-ти мільярдів гривень, або майже $2,4 млрд – в середньому, кожен українець витратив менш ніж $60 – це смїхотворно мала сума порівняно з вартістю ліків та медичних послуг. Звісно, що в даному випадку не варто оперувати середнім показником по країні. Це свідчить, що більшість українців не має можливості купувати ліки.

У державному бюджеті України на систему охорон здоров'я цього року передбачено ще менше коштів – лише 56 млрд грн (на 1,5 млрд менше, ніж 2015). З цієї суми 44 млрд грн буде витрачено на утримання лікарень та зарплату лікарям, решта 12 млрд – на закупівлю ліків та медичного обладнання.

«Виділених в бюджеті коштів не вистачає. І якщо до осені медпрацівники це якось утримаються від акцій протесту, то з середини осені вже не буде чим виплачувати зарплати медикам, тому можливо будуть протести», – каже голова громадської ради МОЗ Максим Іонов. Він вважає, що «наші депутати, які не мають уяви, з якого боку підійти до пацієнта, не здатні провести реформування охорони здоров'я».

Вкрай обмежене фінансування охорони здоров'я семимильними кроками множить корупцію не лише при закупівельні медпрепаратів за державні кошти, але й у кадровій політиці. «Корупція впливає на підготовку кадрів. Медицина – це не лише ліки, це ще й якісна і кваліфікована діяльність медпрацівника. У нас з кадрами велика проблема. Корупція в освітніх закладах, в закладах післядипломного навчання. А що у нас з судовою реформою? Та судді, яких намагаються притягнути до відповідальності – вони всі лягають у лікарні», – говорить головний експерт медичної групи «Реанімаційного пакету реформ» Зоряна Черненко.

ТИМЧАСОВІ ЗАКУПІВЛІ ДІЯТИМУТЬ ДО 31 БЕРЕЗНЯ 2019 РОКУ

Коли мова йде про людське життя, гальмування централізованих закупівель приховати від громадськості не вдасться. Залучення міжнародних спеціалізованих організацій має позбавити МОЗ монопольного права на закупівлю ліків та медичних засобів. Цей процес стартував після набуття чинності Закону України від 19.03.2015 р. № 269-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідних лікарських засобів та медичних виробів шляхом здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі».Поява цього закону зумовлена постійними затягуваннями процедур державних закупівель та високими цінами закуплених лікарських засобів (через корупційні чинники), – стверджують автори Закону у пояснювальній записці до нього. Оскільки державні закупівлі повинні здійснюватись із дотриманням встановлених законодавством строків, а діюча система централізованих державних закупівель МОЗ є неефективною та несе ризики обмеження доступу пацієнтів до життєво необхідних ліків, виникла необхідність запровадження тимчасового механізму (на період реформування системи охорони здоров'я) із **залученням перевіреного світового досвіду здійснення закупівель лікарських засобів та медичних виробів за бюджетні кошти**.

Планувалося повністю усунути корупційні ризики та пришвидшити процедуру закупівлі – щоб своєчасно забезпечити пацієнтів необхідними препаратами за світовими стандартами. Згідно з урядовою постановою № 622 від 22.07.2015 були визначені критерії вибору відповідних спеціалізованих організацій. Після цього **МОЗ підписало відповідні угоди із трьома міжнародними організаціями**: Королівською Агенцією Великобританії CrownAgentsLtd. (Великобританія), Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) та ЮНІСЕФ, дитячим фондом ООН.

Спеціалізована міжнародна організація, що здійснила закупівлі, повинна доставити товар в Україну і передати його державному підприємству МОЗ України для подальшої доставки у визначені лікувально-профілактичні заклади. Але в Україні все пішло за іншим сценарієм, хоча була розроблена досить надійна процедура ввезення лікарських засобів.

Довідка:

Передбачена спрощена процедура державної реєстрації відповідних лікарських засобів. Так, МОЗ України здійснює державну реєстрацію лікарського засобу, який підлягає закупівлі за результатами закупівельної процедури, проведеної спеціалізованою організацією, на підставі заяви та висновку Державного експертного центру МОЗ України, складеного за результатами проведення у визначеному МОЗ України порядку експертизи реєстраційних матеріалів щодо їх автентичності. Спрощена процедура реєстрації лікарського засобу передбачає: подачу заяви про державну реєстрацію лікарського засобу заявником до МОЗ України; проведення Державним експертним центром МОЗ України експертизи щодо автентичності реєстраційних матеріалів на лікарський засіб.

Вже згадувалося, що ініціатором залучення міжнародних спеціалізованих організацій був Олександр Квіташвілі – про ці наміри він повідомив на першій же пресконференції відразу після його призначення міністром охорони здоров'я. Завершуючи свою кар'єру міністра, він заявив, що **залучення міжнародних організацій стало «головною новацією в системі закупівель,** яку вдалося здійснити в 2015 році».

За його даними, минулого року вищезгаданим міжнародним організаціям було передано близько 60 відсотків бюджету, передбаченого на державні закупівлі лікарських засобів та медичних виробів – на суму майже 2,2 млрд грн. Цього року видатки збільшено вдвічі. Але **такі закупівлі діятимуть до 31 березня 2019 року** – до того часу МОЗ планує створити власне незалежне Агентство із закупівель. Думки експертів з цього приводу прямо протилежні: одні підтримують створення такого центру, інші – категорично проти, адже, за оцінкою Зоряни Черненко, відбудеться «укрупнення в одних руках грошей більше, ніж є на сьогодні, а це несе більше ризиків, аніж переваг, які отримає суспільство від створення такої агенції». Але це тема іншої статті.

ЛЮФТИ ДЛЯ КОРУПЦІЇ

Залучення міжнародних організацій до закупівлі ліків стало лакмусовим папірцем, який виявив корупційні хитросплетіння чиновників з компаніями, які ділять фармацевтичний ринок України. На першому етапі МОЗ передав право міжнародним організаціям купувати ліки в межах 7-ми загально державних програм: з вакцинації, СНІДу, туберкульозу, онкології, гемофілії, вірусних гепатитів та орфанних захворювань (хвороби, які рідко зустрічаються, ними переважно хворіють діти). Решту закупівель здійснювало МОЗ.

«Наприкінці 2015-го уряд видав постанову, згідно з якою **всі програми МОЗ мали бути передані міжнародним організаціям**. Але, на жаль, цього не сталося: постанова діє, але не виконується», – повідомив Главкому Володимир Курпита.

За його даними, якщо порівняти результати минулого року з 2014-им, то закупівлі через міжнародні організації за програмою СНІД дали економію $1,3 млн, «які можна буде повторно реінвестувати в цю ж програму. В програмі по туберкульозу вартість ліків за окремими позиціями знизилася на 60%, що також дозволяє збільшити кількість хворих, які отримають безкоштовне лікування. Ефективність програми з онкології поки що важко врахувати, тому що вона ще не завершена. Але по тих препаратах, які вже куплені, економія становить 45% порівняно з 2014-м роком», – повідомив В.Курпита.

За його даними, «МОЗ оперує таким поняттям, як виконання загальнодержавних програм – загалом діє 19 таких програм за 38 напрямами. **Видатку на ці програми з державного бюджету становлять 4,4 млрд грн**». В межах цих програм здійснюються централізовані закупівлі ліків, хоча **реальні витрати держави покривають лише мізерну частку від потреби – від 2 до 60 відсотків** – залежно від програми. Нестовідсоткове державне фінансування окремо взятої програми – це той люфт, що формує корупцію, адже ніхто ніколи не перевіряє, а скільки ж пацієнтів в дійсності отримали ліки, куплені за державні кошти, а скільки – за власні.

ЧИ Є В ЛІКАРНЯХ ЛІКИ, ЗАКУПЛЕНІ ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ?

«Не всі загально державні програми (всього їх 19) передбачають централізовану закупівлі медичних препаратів. Зокрема, програма лікування цукрового діабету не фінансується централізовано – **кошти з державного бюджету передаються в регіони**. Те ж саме відбувається з програмою зі штучної нирки. Тобто, ці програми фінансуються на місцях, але за кошти держбюджету. Загальнодержавна програма не фінансує закупівлю тих ліків, які потрібні для лікування в лікарнях чи для проведення операцій. Через це Міноохорони здоров'я, хоча й збирає велику кількість інформації, в дійсності не оперує поняттям забезпеченості ліками цих лікарень», – переконаний В.Курпита.

Як стверджують експерти, ліки закуповують за **завищеними цінами**. Але найголовніше, на думку експертів, що взагалі невідомо, чи знаходяться в лікарнях закуплені медпрепарати, тому радять пресі зайнятися розслідуваннями в цьому напрямку. В.Курпита вважає, що «основне завдання і громадськості, і журналістів, продемонструвати, а що ж в дійсності є в лікарнях з того, що було закуплено коштом держбюджету. **Ситуація досить заплутана і її намагаються утримати заплутаною**».

Схоже на те, що медичні препарати, закуплені за кошти держави, прямим ходом перекочовують в аптеки, що функціонують прямо на території лікарень. До речі, ціни в тих аптеках – захмарні, вони значно вищі, ніж в інших аптеках міста. Але влада багато років поспіль не помічає цих жахливих спотворень.

Закінчення на 13-й стор.

ТАЛАНТИ ТВОЇ, УКРАЇНО

ЗВІТ КАПЕЛИ «ДЗВІН»

25 травня в мармуровій залі ЧНУ ім. Ю. Федьковича звітувала за свою роботу народна аматорська чоловіча хорова капела «Дзвін» нашого університету.

Це була її 47-ма річниця.

Заснував капелу та дав їй творчий шлях Василь Юрійович Гаврилюк (з гордістю пишу це про свого брата). Це було в 1969 році. В 1997 році, на І Всесоюзному фестивалі самодіяльної народної творчості, капелу нагороджують дипломом І ступеня та золотою медаллю. На всесоюзній фірмі «Мелодія» записують грамплатівку. Чоловіча хорова капела стає воістину професійною. Брат на той час працював в обласному управлінні культури. Його часто викликали на «червону доріжку», як тоді називали, аби хор не виконував такі пісні. А в репертуарі було чимало козацьких, стрілецьких, повстанських пісень. Та не дивлячись на ту радянську заборону, хор продовжував існувати, а репертуар значно розширювався. І не могло бути інакше, бо брат увібрав в себе ще з молоком матері той великий патріотизм того часу. Адже батько був у січових стрільцях, старший брат – в УПА. Загинув брат у неповні 18 років та не здався підлому ворогові. Наша мати все життя проходила в чорній хустині, і здавалось, що й не мала більше радості в своєму житті, бо несла велику тугу за дитиною. Брат був добрим помічником в родині, а нас було шестеро дітей. Він був особливо чуйним та добрим. Не дали й похоронити в рідному селі. Лежить в сирій землі з товаришем у сусідньому селі, на Тернопільщині.

В його покійного товариша вже нікого немає з рідних, тож їду туди з Чернівців, фарбую обидва хрести, зробила таблички на хрест братового товариша, спільною гірляндою пов'язую два хрести. Важко бувати на такому місці вічного спочинку двох друзів, які загинули ще такими юними за незалежність, за волю України.

Та поки ми живі, ми не маємо ніякого морального права не пам'ятати боротьбу нашого народу за свою державу.

Чоловіча хорова капела «Дзвін» має і сьогодні у своєму репертуарі багато пісень тих років. Не секрет, що не в багатьох колективах ми чуємо виконання тих повстанських козацьких пісень.

А тому кожен раз, слухаючи цих чудових людей, ми зачаровуємось їхнім по-справжньому прекрасним співом. Вони створюють нам свято душі, настрою.

Хвилиною мовчання всі люди в залі згадали двох керівників капели – це Андрій Плішка та Тарас Стінковий. Вічна їм пам'ять!

З вересня 2014 року хоровою капелою керує Любомир Романович Равлюк. Він є членом Національної Ліги композиторів України, лауреат всеукраїнських фестивалів та конкурсів, методист ІППОЧО, асистент кафедри музики факультету педагогіки, психології та соціальної роботи. Керівник багато працює над вдосконаленням співу, щоб кожна пісня звучала якнайкраще. Працювати абияк Любомир Романович не вміє. Це є великий патріот, майданівець – справжній майстер своєї справи.

Звучала пісня і в його авторському виконанні, його музика, на слова В.Осадчука «Символ віри».

Дуже гарно виконував власний твір «Осінь» – під гітару В. Бурачек. А також професор університету В. Маслюченко, самодіяльний композитор, виконував під гітару пісню «Досвітні огні» на слова Лесі Українки, музику написав сам. Сольні пісні виконував І.Зушман – великий знавець української пісні.

Виступив та сказав багато добрих слів на адресу колективу ректор університету Степан Мельничук. Він всіляко підтримує рідний колектив. Були представники від влади, знані люди міста. Виступали.

Ведучі на концерті-звіті були незмінні – чарівна Галина Абрам'юк та Віктор Бурачек.

Звучало багато слів подяки колективу капели «Дзвін». Цей хор є окрасою всіх патріотичних заходів міста – це є справжні патріоти-ентузіасти, які працюють задля всіх нас.

Ми зичимо всім учасникам капели творчої наснаги, ще більшого злету на ниві розбудови нашої держави. А також підносити нашу українську пісню на ще вищий щабель розвитку культури. Ми дякували їм за пошанування героїв минулого та героїв сьогоднішніх. Славимо їх у піснях! У пам'яті людській вони житимуть вічно! Герої не вмирають!

Слава всім патріотам України! Єднаймося навколо любові до української пісні, всього нашого національного! Єднаймося в любові до України!

Слава Україні! Героям слава!

М. КИСИЛЬОВА

СКАРБИ НАРОДУ

КОЖНА ТРЕТЯ

Боролися – перемогли! В ефірі кожна третя пісня буде українською!

На початку червня Верховна Рада України не змогла проголосувати за жоден із двох законопроектів про квоту української музики в радіоефірі. Та ось нарешті довгорічна боротьба слухачів-активістів, музикантів та співаків завершилась успіхом: українська пісня звучатиме з радіоприймачів не лише у Тернополі, Львові чи Івано-Франківську. Верховна Рада проголосувала за проект закону «Про введення квот для пісень українською мовою в ефірі радіостанцій». Вирішено: ефірний час радіостанцій має бути наповнений вітчизняним продуктом. У вітчизняному ефірі кожна третя пісня буде українською. Відтепер радіостанції повинні забезпечити частку пісень державною мовою не менше, ніж 35 відсотків від загального часу звучання пісень протягом доби. При цьому в перший рік після нововведення саме україномовні пісні мають складати чверть ефірного часу. А вже за три роки цей показник має досягти 35 відсотків.

Аби радіостанції не крутили українське лише вночі, депутати передбачили спеціальні обмеження. найбільш рейтинговий час, зранку та ввечері, українська пісня – обов'язкова. Відтепер державною мовою має звучати не менше 35 відсотків від загального обсягу пісень поширених протягом доби, в тому числі, не менш 35 відсотків від загального обсягу пісень, поширених у кожному проміжку часу з 7:00 до 14:00 і з 15:00 до 22:00 години. Квота зменшена до 25 відсотків для радіокомпаній, що поширюють музичні твори, серед яких пісні офіційними мовами Європейського Союзу відповідно до умов ліцензії становлять не менше 60 відсотків загального обсягу пісень, поширених упродовж доби. Також по радіо передбачається ведення української мовою не менше ніж 60 відсотків добового обсягу розважальних передач та інформаційних блоків. Контролюватиме радіостанції Нацрада з питань телебачення та радіомовлення. За невиконання закону телерадіоорганізація, яка здійснює радіомовлення, сплачує штраф у розмірі 5 відсотків від загальної суми ліцензійного, збору відповідно до ліцензії на мовлення. Віце-прем'єр-міністр В'ячеслав Кириленко відзначив, що це був вже четвертий етап модернізації вказаного закону, і він повністю погоджений зі всіма зацікавленими сторонами. Цей закон набирає чинності через чотири місяці з дня його опублікування.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ВШАНУВАННЯ РЕПРЕСОВАНИХ

ПРО ТЕ, ЩО НЕ ЗІТРЕТЬСЯ З ПАМ'ЯТІ

15 червня 2016 року, біля пам'ятника жертвам політичних репресій, на міському кладовищі у Чернівцях зібрались небайдужі чернівчани. Тут відбувалось вшанування світлої пам'яті жертв репресивної машини більшовицької доби.

Зранку був дуже сильний дощ, але він не став перешкодою для тих людей, які добиралися до пам'ятника. І як дивно, коли ми зібрались, вийшло сонечко, дощик пройшов. Перед пам'ятником три високі калачі (вдома спечені), свічечки, прапори синьо-жовтий та червоно-чорний.

Священик греко-католицької церкви Василь Гасинець разом з дяком відправили панахиду. Отець Василь не раз побував в зоні АТО. Обидва священики виступили.

В основному масове виселення в Сибір було з 13 на 14 червня 1941 року. Серед ночі, вриваючись в оселі людей, виганяли їх з рідних домівок та доправляли на поїзд у вагони-товарняки. В них було повно людей, не мали й краплинки води, хліба.

Не дали й попрощатись з рідними, забирали жінок вагітних, з маленькими дітками, старих людей. Везли в Караганду, на Соловки. Там їх поселяли в холодні бараки і розподіляли на роботу в рудники, на лісоповали. Працювали й малі діти – підлітки, щоб заробити на окраєць хліба. Труд був непосильно важкий. Так працювала та репресивна машина того часу, щоб винищити український народ. «Знаходили» причини. Якщо хтось охрестив дитину, заколядував на Різдво, освятив Паску на Великдень, то кидали за грати, а то й розстрілювали. Адже працювали ті, що шептали, хто постійно був «смотрящим» та доносив інформацію про настрої людей.

В тюрмах Сибіру сиділи Василь Стус, В'ячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко.

Сьогодні ми проводимо паралель між тим і нашим часом. Знову російська окупація не вгамовується, знову воює, а воювала вона завжди, як справжнє монгольське іго. Завжди їм всього мало, а дали б собі лад. Нехай би обживали ті землі Іркутська, тайгу, куди скидали мертвих з вагонів на розтерзання ведмедям.

Від підлого загарбника гинуть щоденно наші молоді хлопці – цвіт нації. Стільки поранених... і хто знає чи і вони виживуть. Щось не так робиться в нашій державі. Думаю, що терпець народу обірветься і будуть якісь зміни. Як ми можемо вільно споглядати, як нарощує свій арсенал зброї російський фашист, як вільно їде на нашу – нашу (!) територію. Абсурд! Путін ніколи не виконає мінські домовленості. І якщо світова спільнота не зможе нам допомогти, ми вимушені знайти самі вихід з ситуації. Але тільки шляхом об'єднання всіх і вся патріотичних сил, знаходячи точку дотику, обговорюючи, продумуючи кожний свій крок. У країні є багато патріотів розумних, здатних прийняти виважені рішення. Адже життя кожного нашого воїна важить нам великого, бо це наше горе і наш спільний біль.

Даний захід організував голова КУНу обласної організації Віктор Лютик та Правий сектор. Від Правого сектора виступив Олександр Паращук.

Ми дуже вдячні запрошеному до нас гостеві з Івано-Франківська Богдану Боровичу, який є головою братства ОУН і УПА.

Він мав слово. І з його виступу ми взяли багато повчального.

Ми вдячні учасникам хору «Гомін Буковини», які супроводжували даний захід.

Пам'ятаймо історію свого народу! Пам'ятаймо, який тернистий шлях пройшли наші батьки, діди, щоб здобути незалежність своєї держави. Скільки людей не повернулись з Сибіру – закатованих, замучених. Вони залишились навічно в тій сирій землі вічних мерзлот. Таке не забувається!

Додаю свій вірш: «Наш народ терпеливий»:

Наш народ терпеливий, я знаю
І страждений, і мучений гірко.
Мерзлота Колими і ГУЛАГи –
Тож комусь було це потрібно?
Ці події були насправді,
Люди несли тягар непосильний,
А знаходили нас, українців,
Бо любили свою Вітчизну.
Серед ночі будили і гнали
В товарняк, як худобу, бидло
І голодні, й холодні нестерпно
Кінця й краю тому не видно.
Виселяли з своїх домівок
Та нічого з собою не брали.
Крик і плач був такий разючий,
Бо прощатись нікому не дали.
Що їм було до того горя,
Їм байдуже, що то таке звірство.
Чорну справу свою творили
Червоні кати більшовизму.
Свідки є ще сьогодні живими,
Тих жахіть не забути ніколи,
І в душі вони ще жевріють
Та нагадують нам тяжким болем.
Наш народ терпеливий, я знаю.
Переніс, пережив, настраждався.
Але твердо він знав – буде день,
Буде осуд, історія правди!

М. КИСИЛЬОВА

НЕСКОРЕНІ

«УКРАЇНКОЮ Я НАРОДИЛАСЯ...»

Закінчення. Початок на 7-й стор.

Лише через вісім років Ярослава одержала дозвіл на поїздку до Львова. Туди вже повернувся її батько, жив у стриянки. Невгамовна, вона ще й встигла на короткий час навідатися в Інту до брата Любомира, який на той час уже одружився з Дарією, яку Сяйця знала ще зі Львова. З Инти – до Львова! Як щеміло її серце перед зустріччю з батьком, 1948 року засудженим «ОСО» за ст. 54-1а на 25 років концтаборів! Як хвилювалася, побачивши подруг, родичів! Стараннями добрих людей вдалося знайти для Сяйці працю лікаряпедіатра при інтернаті. А ще вона підробляла на «швидкій». У їхній бригаді санітаром працював єпископ УГКЦ Євген Стернюк…

Бог наділив її благородним серцем, і вона допомагала людям, рідним. За її сприяння, до речі, вдалося поновитися на навчанні в мединституті Любомирові та Дарії Полюгам.

Пані Ярослава згадує… Доля звела її з найкращими людьми, а це – дарунок Всевишнього: «А ще я вдячна Богові за те, що нагородив мене добрим, вирозумілим чоловіком Володимиром Мельничуком. Маємо двох синів Ярослава і Любомира, які працюють лікарями, люблячих невісток Тетяну та Ірину і коханих онуків Тараса, Роксоляну і Ярослава, а правнук Данилко є найбільшою радістю… А ще наше щастя в тому, що ніколи не переводились в Україні вірні сини, лицарі, які в найтяжчі часи безправ'я та рабства високо тримали прапор визволення, не спиняючись перед тим, щоб життя віддати за матір-Україну.

Ми не маємо права забути соціального й національного гніту, окупації польської, австрійської, московської, комуно-більшовицької (голодомори, геноцид, тотальний терор, концтабори ГУЛАГУ). Пролилось надто багато крові, пройдено небувалу кількість тортур…

Чи зможе нинішнє покоління це осягнути? Не забуваймо, якою ціною до нас прийшла воля! Будьмо вдячними нащадками за великий подвиг наших батьків і дідів!»

Ми пам'ятаємо. Ми – не забудемо…

Марія БАЗЕЛЮК

ДО 160-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА ФРАНКА

ВИКЛИКАВ З УКРАЇНСЬКИХ ЛАВ МОЙСЕЯ

Коли на берегах холодної Неви, в столиці російського самодержавства, навіки закрив свої очі Тарас Шевченко, то багатьом здавалося, що український народ на досить тривалий час залишився без духовного проводу. Таке переконання особливо ствердилося тоді, коли один з видатних ідеологів українського відродження Михайло Драгоманов заявив про послушність російському престолу, яка даватиме можливість "одурити москаля". Мовляв, не виступаючи загостро зі своїми національними домаганнями, необхідно на якийсь час приховати ідею національної революції і спільно з російськими лібералами децентралізовувати імперію, добиваючись автономії України. І раптом у відповідь драгоманівському послушенству Росії з розшматованих між москвофілами, полонофілами й австрофілами прикарпатських окраїн соборної української землі пролунав революційний маніфест, котрий повністю заперечував подібні сентенції, а щоденною важкою працею кликав до боротьби за права рідного народу:

Не пора, не пора, не пора
Москалеві й ляхові служить!
Довершилась України кривда стара –
Нам пора для України жить!

Не пора, не пора, не пора
За невігласів лить свою кров
І любити царя, що народ обдира –
Для України наша любов!

Не пора, не пора, не пора
В рідну хату вносити роздор:
Хай пропаде невзгоди проклята мара –
Під України єднаймось прапор!

Бо пора ся великая есть:
У завзятій, важкій боротьбі.
Ми поляжем, щоб волю і щастя і честь,
Рідний краю, здобути тобі!

Справді, так міг заявляти той, хто відчував пульс доби, хто бачив, що час українського відродження вже настав, бо: *«Обриваються звільна всі пута, Що в'язали нас з давнім життєм. З давніх брудів і думка розкута, Ожиємо, брати, ожием!»*

Син сільського коваля Іван Франко, що вже мав таке глибоке переконання в незнищенності української справи, своїм "Вічним революціонером" і вкаже шлях до свободи для рідного народу на своїй землі. В подальшому автора лиш буде непокоїти проблема Національного Проводу, на чолі якого має стояти сильна індивідуальність. Постать, яка готова загинути на шляху до мети, але таки вивести рідний народ до землі обітованої. У липні 1892 року, згадував Богдан Лепкий, перебував я в батьківському Журові. Вертаюся з поля, від женців. Милуючись з церковних східців навколишнім краєвидом, побачив на обійсті під грушею трьох співрозмовників. Один – батько, другий – Андрій Чайковський, а третього, найнижчого, в сірій, люстринованій блюзі і вишиваній сорочці, з помітно високим чолом, – ніяк не міг вгадати. Привітавшись, очікую, поки батько представляє: – Це мій син, студент філософії, – знайомить батько з незнаним мені гостем. – Іван Франко, – каже цей і подає мені руку. Здивований і врадуваний стаю під грушкою і мовчу. Не скажу, щоб я собі так уявляв нашого великого поета. Крім високого чола й трагічних очей, нічого незвичайного в ньому не було. І з вигляду, і з одягу, і з мови пересічний інтелігент, учитель або урядовець, а не мистець пера й володар думки... Я не знав, що за той час, як мене не було в хаті, Франко з батьком балакали про Корнила Устияновича і про його "Мойсея", мальованого і написаного віршем. Вони цю розмову продовжували і під час обіду.

Батько Лепкого боронив Устияновича, зокрема, як поета. Цитував початок його "Мойсея" – "Мертва очам, німа для уха, жене від себе жизні духа". Невже це не гарний початок опису пустині? – казав. – Гарний, але поверховий, – стояв на своїм Франко, – і цілого Мойсея він малював зверху, а до глибини душі тієї великої людини він не дібрався, може навіть не пробував дібратися. Його звичайно цікавив рух, жест, грандецца. Люди на його образах – це не люди, лиш актори. – І Мойсей на образі Устияновича також? – питався батько. – І Мойсей. Подивіться, як він стоїть, таблиці тримає, як дивиться на вас. Так вони, Франко й батько, стали аналізувати біблійного Мойсея. Вив'язалася розмова найцікавіша, яку я коли чув. Оба розмовники мали незвичайну пам'ять і оба знали предмет. Може й тому залишилися на своїх позиціях, до порозуміння не дійшло. Чайковський у розмову не встрявав. Я був теж німим свідком, жадібно ловив кожне слово, знаючи його вартість. Я тоді досить багато малював і тому пильно стежив за змінами виразу облич співрозмовників. Мене цікавила ця припадкова, жанрова картина: сільське приходство, парох, його гості, зелені рефлекси і живі слова. Здавалось, що Франкове чоло ще більшим стало і що обвідки кругом його очей ще більше почервоніли, немов то він лихий, що далеко десь на селі знайшов людину з такою величезною пам'яттю і з таким знанням, яке мав мій батько. Подякував за обід і вийшов в город. За хвилину вернувся. – Ні, ні, отче, – звернувся до батька, – кажіть собі, що хочете, але мене Устияновичів "Мойсей" не вдовольняє. Побачите, якого я колись напишу! Необхідність створення цього образу змушувала Івана Франка детально вивчати історію єврейства, стала приводом для зустрічі з ідеологом його відродження Теодором Герцлем, яка відбулася у віденській кав'ярні "Центральна" в лютому 1893 року.

– Дуже мені сподобалася ідея відбудови жидівської держави, – розпочав тоді Франко. – Вона мене дуже зацікавила, оскільки є ніби рідною сестрою нашої ідеї відбудови Української держави. Але чи є на сьогодні реальним як одна, так і друга?

– Чому б не мали бути, – відповів Герцль. – Все може бути на світі, що тільки вміщається в людській голові... Якщо нам колись вдалося завдяки Мойсеєві скинути з себе ярмо і здобути Палестину, то чому сьогодні це мало б бути неможливим?

– Тоді, – зауважив Франко, – ви мали Мойсея і одне ярмо для скидання, а сьогодні ми, українці, маємо їх три, а ви хіба в десять разів більше, бо розсіяні по цілому світові.

– Мойсеї не родяться щодня, то правда, вони формуються під зовнішнім впливом, а той зовнішній тиск у нас є в десять разів більший, ніж у вас. Якщо ви колись відчуєте його так, як ми, тоді і у вас почнуть оглядатися за своїм Мойсеєм і, напевне, знайдуть його, хоча сьогодні його ще бажали б знищити. Зрештою, час може все прискорити.

Отже, вже 1893 року у Відні, згадував Василь Щурат, Франко накреслював ескіз поеми, намагаючись "представити жидівського Мойсея так, щоб український читач міг впізнати в ньому українського вождя". Прискорив цей процес художник Іван Труш, який видавав на той час "Артистичний вістник" – попросив поета, аби він написав для його журналу про свої враження від подорожі до Італії. У відповідь на це прохання Франко пообіцяв, що напише про "Мойсея" Мікеланджело, який дуже захопив його.

Щоправда, обіцянки своєї він не поспішав виконувати, хоч образ біблійного героя не виходив йому з пам'яті. Давній

намір написати іншого "Мойсея" – кращого, ніж у Корнила Устиновича – не виходила з голови Франка. Він усе думав над образом народного провідника з його устремліннями, які відгранюються душею широких мас. Уже в поемі "Похорон" він виказує свій задум про майбутній твір ось такими словами: "Я з тих, що люд ведуть, мов стовп огнистий, що вів жидів з неволі фараона".

Але рішучим поштовхом, який змусив Франка взятися за перо, щоб викласти на папері вже скристалізовані думки, на глибоке переконання М. Мочульського, був "Мойсей" Мікеланджело, "який захопив його, який раз-у-раз стояв йому перед очима і домагався покликати його до нового життя могутнім словом українського генія". У листі до Сергія Єфремова від 31 травня 1905 року Франко повідомляє: "Сими днями надіюся викінчити свою поему "Мойсей". Добродій Коцюбинський, бувши тут проїздом і мавши нагоду пізнати першу половину її, піддав мені думку заслати її в "Киевскую старину"... Ось я й запитую Вашої думки: слати Вам чи не слати "Мойсея"? Невважаючи на стару тему, в поемі порушено багато дуже новочасних думок, та й надіюся, що з цензурного погляду вона буде невинна". "Мойсей" уже був надрукований, але залишалося кілька порожніх сторінок на початку твору, які Франко завбачливо залишив для написання вступного слова. І коли 19 липня 1905 року зажурений управитель друкарні К.Беднарський нагадав поетові про те, що вихід книжки через це стримується, Франко пообіцяв: "Добре, добре, я щось напишу і принесу". Тепер загальновідомо, що приніс наступного дня Іван Франко – Пролог до свого знаменитого "Мойсея". Очевидно, поет уже тоді, коли обіцяв управителю друкарні "щось написати", відчув нестримність отого потужного валу роздумів за долю свого народу, який тиснув на його свідомість протягом багатьох років, відчув, що нині мають прорватися всі загати підсвідомого переживання й вилитися бурхливою повінню на оті ще чисті сторінки поеми:

Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздорожжю,
Людським презирством, ніби струпом вкритий,
Твоїм будущим душу я тривожу.

Франком посилений до такої ноти, яка вільно й промовисто говорить:

Невже тобі на таблицях залізних
Записано в сусідів бути гноєм,
Тяглом у поїздах їх бистроїзних?

І справді, оцінюючи національне страдництво Івана Франка, можна стверджувати, що ці рядки були його єством протягом усього життя, його постійним болем, про що він чітко сказав раніше:

Не покидай мене, пекучий болю,
Не покидай, важкая думо-муко,
Над людським горем, людською журбою!
Рви серця в мні, бліда журо-марюко,
Недай заснуть в постелі безучастя –
Не покидай мене, гриже-гадюко...

Бо, вболіваючи за рідний народ, Франко не спить "...від сорому, який нащадків пізніх палитиме". Ради відродження України він готовий навіть на забуття нею свого імені:

Забудь мене, народе мій,
Коли, щасливий і міцний,
До праці станеш на свій лан
І в своїй хаті будеш пан...

Так, багато натерпівшись за своє життя, вболіваючи постійно за Україну, Іван Франко мав сили й мужність сказати щейтаке:

Довго нас недоля жерла,
Досі нас наруга жре,
Тами крикнім: Ще не вмерла!
І не вмре!

І він глибоко вірив у це, бо задовго до відродження України написав промовисті рядки:

Розвивайся ти, високий дубе,
Весна красна буде!
Розпадуться пута вікові,
Прокинуться люди.

Розпадуться пута вікові,
Тяжкії кайдани,
Непобіджена злими ворогами
Україна встане.

Встане славна мати Україна,
Щаслива і вільна,
Від Кубані аж до Сяну-річки
Одна, нероздільна.

На відкритті надгробного пам'ятника на його могилі 28 травня 1933 року Василь Мудрий сказав: "Іван Франко буде ясніти на нашому овиді не тільки як велетень духа, але передовсім як феномен праці. Бо кожне своє слово він викрешував із вогню Прометея". Він з'єднав українську національну ідею з прагненням широких мас до соціальної справедливості, чітко вказав засади для повного національного визволення – "від Кубані аж до Сяну-річки – одна нероздільна". Вказав європейський шлях розвитку, застерігаючи від однобічної орієнтації на схід.

"Він, – наголошував Роман Смаль-Стоцький, – був і є нашим Мойсеєм, який провадить нас разом з Шевченком і Лесею Українки до Соборної України – дійсно новітньої нації, в якій буде забезпечена воля й гідність людини та соціальна справедливість".

Володимир СЕРГІЙЧУК,
професор

Іван ФРАНКО

СІДОГЛАВОМУ

Ти, брате, любиш Русь,
Я ж не люблю, сарака!
Ти, брате, патріот,
А я собі собака.
Ти, брате, любиш Русь,
Як хліб і кусень сала, –
Я ж гавкаю раз в раз,
Щоби вона не спала.
Ти, брате, любиш Русь,
Як любиш добре пиво, –
Я ж не люблю, як жнець
Не любить спеки в жниво.
Ти, брате, любиш Русь,
За те, що гарно вбрана, –
Я ж не люблю, як раб
Не любить свого пана.
Бо твій патріотизм –
Празнична одежина,
А мій – то труд важкий,
Гарячка невдержима.
Ти любиш в ній князів,
Гетьмання, панування, –
Мене ж болить її
Відвічнеє страждання.
Ти любиш Русь, за те
Тобі і честь, і шана,
У мене ж тая Русь –
Кривава в серці рана.
Ти, брате, любиш Русь,
Як дім, воли, корови, –
Я ж не люблю її
З надмірної любови.
1897 р.

15-ЛІТТЯ ВІЗИТУ ПАПИ

ЮВІЛЕЙ БЛАГОДАТІ

Серед багатьох значимих ювілеїв, які припадають на 2016-й рік, маємо особливий, хоч і невеликий, але благодаттю наповнений ювілей. 15 літ тому відбувся вікопомний приїзд в Україну Вселенського Архиєрея папи Івана Павла II. Вперше в історії України!

Папа не лише відвідав і поблагословив нашу країну, але й засвідчив знання її історії, повагу до трагічно-героїчної постави Української Греко-Католицької Церкви – Церкви, яка була оберегом українськості в час панування на наших землях різних окупантів, а в ХХ столітті зазнала гоніння, нечуваного в світі. Її мартирологію можна порівняти хіба що з терпіннями Катакомбної Церкви в першому столітті.

Вияв пошанування України такою видатною особистістю з незрівнянною духовною харизмою, яким був папа Іван Павло II, викликає радість і гордість українців, але цей радісний ювілей пригадує нам інший, сумний, ювілей, який був передісторією до феномену стійкості Української Греко-Католицької Церкви, що викликав подив і захоплення цілого світу.

70 літ тому, у березневі дні 1946 року, відбувся у Львові псевдособор, який проголосив з'єднання Української Греко-Католицької Церкви з Російською Православною Церквою. Це була ліквідація УГКЦ, ліквідація злочинна й насильницька, яка здійснювалася совєтським репресивним державним апаратом та призвела до величезної кількості безневинних жертв священнослужителів та вірних мирян.

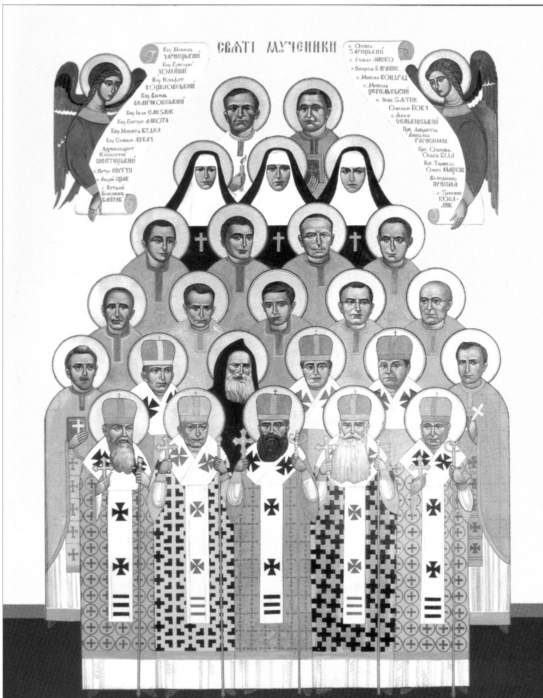
Жорстоке мучеництво за свою віру понесло незліченне число людей…

45 років УГКЦ була поза законом, але жила в підпіллі і не лише виживала, а й розвивалася, духовно збагачувала український народ. Підпільна Українська Церква внесла свій значний вклад в Українське Відродження. Будучи легалізованою в 1991 році, постала як Церква величня й чисельна, із живою розвиненою структурою і великим авторитетом у суспільстві. Цей історичний феномен викликає велике зацікавлення у всьому світі.

І яскравим свідченням того була офіційна беатифікація Апостольською столицею 28 українських Блаженних священномучеників, що проголосив Папа 27 червня 2001 року у Львові.

Беатифіковано таких новомучеників:

Преподобну Йосафату (Михайлину Гордашевську);

Священномучеників: Леоніда Федорова, Миколу Конрада, Андрія Іщака, Северіяна Бараника, Якима Сеньківського, Віталія Байрака, Зиновія Ковалика, Омеляна Ковча, Григорія Хомишина, Теодора Ромжу, Йосафата Коциловського, Микиту Будку, Григорія Лакоту, Климентія Шептицького, Романа Лиска, Миколу Цегельського, Івана Зятика, Петра Вергуна, Олексія Зарицького, Миколая Чарнецького, Симеона Лукача, Івана Слезюка, Василя Величковського;

Преподобномучениць Тарсикію (Ольгу Мацьків), Олімпію (Ольгу Біду), Лаврентію (Левкадію Гарасимів) та мученика Володимира Прийму.

Від дня проголошення прийнято величати їх блаженними та встановлено їхні празники: Миколая Чарнецького і двадцяти чотирьох співмучеників – 27 червня; Теодора Ромжі – 1 листопада; Омеляна Ковча – 27 червня; Йосафати Гордашевської – 20 листопада.

Отож величаємо святих Страстотерпців, вшановуємо їхні страждання та просимо Бога про прославу, беатифікацію інших українських мучеників, що віддали життя за свою віру.

Лідія КУПЧИК
м. Львів

Тарас МАСНИЙ

* * *

Йшли на Голгофу – в тюрми і сибіри,
Несли свій хрест Всечесніші отці,
Та не зрікалися своєї віри
І стійкість свою нам заповіли.

Із їх страстей встає сьогодні Україна,
Її ми мусимо з колін підняти,
Перемогти зневіру та скигління,
Не дать облуді знов себе розп 'яти.

Борімось, вірмо в Бога й Україну,
Живімо з чистою душою –
Так, щоб прийдешні й ми могли сказати:
У нас нема й зерна неправди за собою!

Зеновій-Тарас Масний – доцент Національного медичного університету ім.Данила Галицького, працював дитячим хірургом-стоматологом та викладачем. Член Наукового товариства ім. Т. Шевченка та Українського лікарського товариства у Львові.
Автор шести збірок поезій, дипломант різних літературних конкурсів, головний редактор газети "Народне здоров'я", член Національної Спілки журналістів України.

 БЛАГОДІЙНІСТЬ

СВЯТКУВАННЯ ТРІЙЦІ В МІСТІ ДУБНО

Наприкінці весни або ж на самому початку літа християни відзначають велике і світле свято – Трійці. Воно бере свій історичний початок з дуже давніх біблійних часів, але нинішня назва свята є сучасною, а раніше воно називалася П'ятидесятницею.

Трійця (або П'ятидесятниця) — одне з найвизначніших християнських свят, яке відзначається на п'ятдесятий день після Великодня і на десятий день після Вознесіння Христа на небо. Свято Трійці звеличує Божественні особи триєдиного Бога: Отця, Сина і Духа Святого. Споконвіку святкування святої Трійці вважається дуже важливою подією для кожного віруючого. В Трійцю вшановується Триєдиний Дух, який є захисником і рятівником грішних людей. Святий Дух в житті та в душі кожної віруючої людини має особливу сутність. Після того, як Ісус був розп'ятий на хресті і своїми муками спокутував гріхи земних людей, віра в Святого Духа стала невблаганною і щирою. В світлий день Трійці віруючі шанують Триєдиного Бога і дякують йому за мир і свободу на всій землі. Велике свято П'ятидесятниці нагадує нам про те, що під дією благодаті Божої людські душі розцвітають плодами чеснот. Це свято єднає людей і закликає до їх взаєморозуміння. Крім церковного значення, Трійця має ще й природний сенс: на початку літа, коли святкується П'ятидесятниця, повністю оживає і наповнюється яскравими фарбами природа, а все живе ніби прокидається і оновлюється. Свято символізує оновлення, повернення до затишку і благодаті.

Цьогорічне велике і світле свято завітало до всіх віруючих у неділю 19 червня. В цей день у житті громади Церкви Євангельських Християн Баптистів міста Дубно Рівненської області відбулася важлива подія. З нагоди свята П'ятидесятниці відбулось урочисте богослужіння, яке розпочав пресвітер церкви Святослав Карп'юк, та продовжили мудрими філософськими проповідями голова Рівненської Церкви Євангельських Християн Баптистів Василь Басараба, заступник Голови Союзу Євангельських Християн Баптистів в Україні Мороз, директор місії «Добрий Самарянин» Володимир Федчук та інші високі гості, які завітали до громади міста на велике свято. Після урочистого богослужіння відбулось довгождане освячення та відкриття при храмі Будинку Милосердя для людей похилого віку, збудованого благодійним фондом «Будинок Милосердя «Доброта» під керівництвом Івана Федоровича Швеця.

Керівник благодійного фонду «Будинок Милосердя Доброта» Іван ШВЕЦЬ з депутатом трьох попередніх скликань Верховної Ради Юрієм ГНАТКЕВИЧЕМ на богослужінні

Будівництво цього дуже важливого в соціальному плані сиротинця для одиноких людей, які залишились в силу життєвих обставин без допомоги рідних і близьких, розпочалось вісім років тому за активного сприяння тодішнього голови міста Леоніда Дутка, земляка дубенчан – депутата Верховної Ради Юрія Гнаткевича та директора місії «Добрий Самарянин» Володимира Федчука із США. Завдяки зібраним коштам братів-християн міста Дубно, пожертвам інших громад Союзу Євангельських Християн Баптистів в Україні та братів з-за кордону, зокрема Валентина і Марії Шульц із США та Адольфа Шульца з Німеччини, Леоніда і Ані Коровник з Канади, сприянню Миколи Богданця (Місія Братерство без кордонів – Україна), а також активній безпосередній участі багатолітнього члена громади Василя Циганка вдалося створити затишну оселю для одиноких людей за європейськими стандартами, в якій вони будуть добре почуватися серед уважних і турботливих людей.

На відкритті з вітальним словом виступив нинішній міський голова Василь Антонюк, який всіляко сприяв релігійній громаді в успішному завершенні її благородної справи. Привітати братів-християн з завершенням будівництва та відкриттям Будинку Милосердя для людей похилого віку приїхали: директор місії «Добрий Самарянин» Володимир Федчук з дружиною Ольгою, Марія Денисенко – родичка мецената із США Валентина Шульца, представники громад Союзу Євангельських Християн Баптистів в Україні із столиці, Київщини, Житомирщини, Хмельниччини, Волині, Львівщини, Черкащини, Дніпрянщини… Гостей та дубенчан вітав молодіжний хор та духовий оркестр громади. Наслідуючи добрі справи Ісуса Христа, євангельські християни баптисти міста Дубно зробили до свята Трійці (П'ятидесятниці) гарний і дуже важливий для ближніх своїх подарунок.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК,
Київ-Дубно-Київ

Відкриття Будинку Милосердя для людей похилого віку в Дубно

КРУГЛИЙ СТІЛ

ІНВЕСТИЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ:

проблеми і перспективи

Нещодавно в агенції Укрінформ відбувся круглий стіл, присвячений проблемам та перспективам іноземних інвестицій в нашу країну.

На початку ведучого круглого столу Голову Українського юридичного товариства Олега Березюка за заслуги перед нашою державою Голова Союзу юристів України Станіслав Піскун нагородив Почесною відзнакою «Видатний юрист України». Із вступним словом до присутніх звернувся Голова Всесвітнього конгресу юристів України Валерій Євдокімов, який звернув увагу присутніх на тісний взаємозв'язок між рівнем корупції в державі і відповідним рівнем зовнішніх інвестицій. Наступні промовці, серед яких були такі авторитетні особи як колишні Генеральні прокурори України Віктор Шишкін та Святослав Піскун, екс-заступник Голови СБУ генерал Олександр Скіпальський, видатні українські юристи Микола Сірий, Станіслав Батрин, Віктор Крюков, Володимир Ліпкан та представник Мінюсту України Анна Благовісна. Присутні представники іноземного бізнесу: Шейх Імад Абу Аль-Руб (Саудівська Аравія/Катар), Олександр Кіпіані (Грузія), Малгожата Курята та Марчін Коссек (Швейцарія) констатували: покищо Україна виглядає непривабливою в сфері залучення інвестицій, хоча є позитивні зрушення: в правовому полі в 2015 році з'явилося нарешті поняття «незаконне збагачення», створено також вперше Національне Антикорупційне Бюро, яке активно зайнялось розслідуваннями корупції державними чиновниками вищих ланок. На час розвалу СРСР Україна мала найкращі (за оцінками німецьких експертів) промислові можливості для наближення до європейських стандартів, які були знівельовані чи знищені конкурентами з Росії за останні 25 років. Інноваційні проекти носили формальний характер, нові технологічні проекти не розглядалися роками, а то й десятиліттями! Зараз, на думку експертів, у нашої держави є два вороги: зовнішній – агресія Росії, та внутрішній – корупція, починаючи з найвищих посадових осіб держави. За свідченнями закордонних ЗМІ Україна опинилась серед найкорумпованіших країн світу! І найбільша загроза виходить від найвищого керівництва, яке або само «малює» корупційні схеми, або їх прикриває, використовуючи свої посадові можливості. Як приклад, експерти навели всім відому із повідомлень ЗМІ ситуацію навколо державного акціонерного товариства «Житомирська кондитерська фабрика». Інвестиції є індикатором довіри до політико-правової ситуації, яка склалася в країні. Тому проблема №1 для нас – це не Путін і його агресія, а корумпованість нашої влади, яка цю агресію допустила. Україну будуть реально підтримувати світу… Для збільшення інвестицій потрібна насамперед відкритість та ефективність їх використання. В України є величезні можливості для успішного залучення іноземних інвестицій, але все впирається роками в довіру-недовіру інвесторів…Тим більше, коли найвищі державні посадовці розкидаються під час війни безвідповідальними заявами, що тільки відлякують можливих інвесторів… І ніхто не несе за це жодної відповідальності! За словами шейха Імада Абу Аль-Рубі, який мав численні зустрічі з керівниками більшості країн Близького Сходу, ці держави готові сьогодні вкладати сотні (!) мільярдів доларів у виробничі потужності в нашій країні, але не можуть, бо бояться корупції, яка в нас процвітає, та непрозорості українського законодавства… Без кардинального вирішення проблеми корупції у всіх гілках влади про масштабні інвестиції можна хіба що мріяти…

Звернули увагу поважні експерти і на нестабільність законодавчої бази в Україні. Кожен наступний президент «святим обов'язком» для себе вважає зміну законодавства та переписування Основного закону під себе, коханого… Очікувати порядку і відповідно зростання інвестицій в країну при такій правовій нестабільності не варто… Хоча головна проблема полягає навіть не в частій зміні законодавства чи навіть положень Конституції, а в їх щоденному дотриманні і безумовному виконанні всіма владомокцями і простими громадянами.

Почесну відзнаку «Видатний юрист України» вручає Голові Українського юридичного товариства Олегові БЕРЕЗЮКУ Голова Союзу юристів України Станіслав ПІСКУН

лише тоді, коли в ній з'явиться чесна влада, яка буде захищати в першу чергу національні, а не свої корпоративні інтереси. Коли вона буде захищати інвестиції від рейдерства і корупційних схем, використовуючи кращий світовий досвід. Потрібна повна заміна людей старого управління державою і економікою.

Інвестиційна тема є найважливішою темою для життя сучасної України, після війни і корупції. Структура інвестицій за останні 20 років створили олігархічну систему України, яка повністю вичерпала себе, а інвестиції терміново потрібні особливо середньому класу. Нам потрібні інвестиції не в сільське господарство і енергетику, як це було дотепер, а в першу чергу у новітні технології, і для цього є всі передумови. Україна володіє безцінним скарбом – це не лише земля, а висококосвічена креативна молодь, і цей скарб потрібно берегти, а не розкидатися ним по

Наша влада є похідною від народу, тож від нас залежить певною мірою її поведінка і рішення, які вона приймає. Тому покладатися потрібно не на державу, а на адекватне вимогам часу суспільство і політично зрілу націю, яка твориться на наших очах. Кожен громадянин має нести відповідальність за стан справ у своїй державі, хоча відповідальність людей у владі на порядок більша за відповідальність окремого громадянина, не наділеного владою.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

НЕЗАБУТНІ

ПОШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА

10 червня, в день трагічної загибелі Олега Кандиби (літературний псевдонім і партійне псевдо – Ольжич) у нацистському концтаборі «Заксенгавзен», представники громадських та партійних організацій традиційно (багато років поспіль) вшанували цього визначного українського поета і політичного та державного діяча.

Коло будинку, за адресою: вул. Льва Толстого, 15, де на конспіративному помешканні за умов глибокого запілля жив Ольжич, було проведене, попри зливу й грозу, меморіальне віче, до якого долучилась громадський рух «Українська Патріотична Альтернатива» (УПА), до якого входять численні політичні структури. На вічі виступили: в.о. голови Центрального проводу ОУН(д) Віктор Світайло, проводир Київської міської організації (КМО) НРУ Віктор Горбач, очільниця КМО Всеукраїнської ліги українських жінок (ВЛУЖ) Наталя Осьмак (донька члена УЦР і президента УГВР К.Осьмака), голова контрольно-ревізійної комісії (КРК) Української партії (УП) та очільник Соловецького Братства Георгій Лук'янчук, членкиня КМО Українського жіночого об'єднання імени Ольги Басараб та Олени Теліги (УЖО) Тамара Ісаєва, член проводу Всеукраїнського товариства політв'язнів та репресованих Василь Савченко, голова Молодіжного Крила НРУ Костянтин Новаленко, член проводу КМО МК ОУН(д) Артем Теодорович, який прибув із зони АТО на кількаденний перепочинок, та ін. Промовці підкреслили ту величезну роль, яку зіграли в тяглості українських революційно-державницьких традицій особи рівня Ольжича в надскладних умовах грозових 30–40-х років минулого століття. Серед пропозицій щодо увічнення пам'яті славного сина України прозвучала і наступна. Оскільки в нашій державі успішно завершується (слава Богу!) процес з кінцевої декомунізації топоніміки, то в кривавому світлі триваючої визвольної війни проти московської агресії очевидно пора розпочинати вже наступний процес з деімперіалізації (деколонізації) України. Тому варто було б перенести знакові для Росії, але аж ніяк для незалежної України імена російських діячів, зокрема Льва Толстого та Пушкіна, з вулиць центральної частини столиці України на лівобережну новозабудовну частину Києва. А вулицю Льва Толстого, на якій Олег Ольжич проживав, перейменувати на вул.Ольжича, замість тієї глухої вулички, що зараз носить його ім'я. Також пролунала пропозиція перейменувати Національний педагогічний університет ім. Франка в Житомирі на університет ім. О.Ольжича, оскільки існує великий і поважний Національний університет Івана Франка у Львові. На віче пролунали вірші Ольжича та його батька Олеся у виконанні акторів героїчного театру «Пам'ять», заснованого самим Ольжичем та відродженого народною артисткою України Галиною Яблонською, яка є художнім керівником театральної трупи, що давала концерти в зоні АТО.

Наприкінці віча славнозвісний хор «Гомін» імені Леопольда Ященка виконав низку стрілецьких та повстанських співанок, а також національний славень «Ще не вмерла». Символічно, що злива вщухла і визирнуло сонце, давши змогу сфотографуватись біля пам'ятного будинку.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

НАЦІОНАЛЬНА КАТАСТРОФА

ЯК ВИМИРАЄ УКРАЇНА...

МІНУС 425 ОСОБИ ЗА ДОБУ…

«Показник рівня смертності українців – це страшна цифра. І це лише показник того, як держава не здатна впливати на демографічну політику країни. Немає жодних механізмів для урегулювання цієї проблеми», – вважає Максим Іонов.

У результаті катастрофічного дефіциту бюджетних коштів і надпотужної корупції, рівень смертності в Україні побив світові рекорди: в 2015 році населення України зменшилося на 155694 особи (дані ООН). Прогнози на 2016-й – ще гірші: швидкість скорочення населення – 425 осіб на добу. З огляду на суцільне зубожіння, понад 90 відсотків українців не можуть звертатися за допомогою до медиків – через відсутність грошей на оплату медичної допомоги, хоча згідно 49-ї статті Конституції, повинна надаватися безплатно.

Закінчення. Початок на 9-й стор.

На думку експертного середовища, половина всіх смертей в лікарнях відбувається тому, що у хворих немає коштів на придбання ліків та хірургічних інструментів. На тлі цих проблем, МОЗ України й досі не має керівника. Цілком зрозуміло, що галузь потребує реформування, але, на думку експертів, робота парламенту в цьому напрямку – не професіональна: за півтора роки жодних змін на законодавчому рівні. Робота профільного комітету парламенту, який очолює депутат Ольга Богомолець, більше нагадувала поле бою з екс-міністром Квіташвілі. Експерти прогнозують, що баталії за те, кого вважатимуть «батьком реформ», триватимуть.

Наявна повна неузгодженість дій профільного комітету ВР, Кабміну, який формує свою політику, тоді як Міністерство охорони здоров'я залишається без керманича, який мав би відстоювати інтереси галузі. Глибока політична криза в державі лише посилює демографічні проблеми. Влада нічого не робить для того, щоб запобігти прискореній смертності українців.

Корисно знати кожному:

* Дізнатися про безоплатний та пільговий відпуск лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань можна тут – http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF.

* Власником міських лікарень є міська рада, яка має право покривати дефіцит фінансування лікарень, але в більшості випадків цього не робить. Тому народ, який вибрав міську владу, має право вимагати іншого підходу до фінансування лікарень.

* У країнах ЄС середній рівень витрат на охорону здоров'я – від 5 до 7відсотків бюджету держави, в США – 17відсотків, тоді як в Україні він складає лише 3,5відсотка. Якщо порівняти в абсолютних цифрах, то, наприклад, в Німеччині витрати в перерахунку на одного мешканця становлять 5 тис євро, тоді як в Україні – приблизно $50 (1300 грн).

Наталка ПРУДКА

ВИСТАВКА

ВРЯТОВАНІ СКАРБИ ІТАЛІЇ В МУЗЕЇ ХАНЕНКІВ

Ольга ДМИТРЕНКО

Ще до жодного із столичних музеїв не шикувалися такі «багатогодинні» черги, як до музею Ханенків у червневі дні, аж до 26-го включно. Саме цього дня тут завершилася презентація 17-ти картин із колекції Музею Кастельвеккіо у Вероні. Як відомо, в листопаді минулого року ці твори викрали із Музею зловмисники і транспортували замовникам чи то в Придністров'я, чи в Росію. Та спіткнулися на українському кордоні. Добре поінформовані особи про деталі не розповідають. Одне відомо достеменно: італійські шедеври знайшли і врятували українці. А Музей Ханенків виступив із ініціативою представити у рамках ексклюзивної виставки у Києві врятовані твори перед їх поверненням до Верони. Ідею підтримали державні інституції України та Італії. 2009 року, саме в Музеї Ханенків, відбулася церемонія, під час якої керівники Командування карабінерів з охорони культурної спадщини італії та Італійського інституту культури в Києві передали Україні артефакти часів Київської Русі, що контрабандним шляхом потрапили до Італії. Нині Україна віддячує італійцям.

Серед 17-ти врятованих картин є справжні шедеври, художню значущість яких важко переоцінити. До таких світової слави шедеврів належить картина Пізанелло «Мадонна з перепелицею», яка є частиною невеликого вівтаря із зображенням Діви Марії, яка ніжно пригортає до себе немовля Христа. Два янголи коронують її посеред квітучого саду, що символізує чистоту мадонни та є алюзією раю. Пізанелло вважають останнім живописцем пізньої готики та першим скульптором відродження. До раннього Відродження належить твір Яколо Белліні «Каяття Святого Ієроніма», створений для релігійної медитації та сповнений вигадливої символіки. До речі, в залах Музею Ханенків представлені роботи двох синів знаменитого маестро: «Портрет патриція» Джентіле Белліні та «Мадонна з немовлям» Джованні Белліні.

Вражає «Святе сімейство із святою» Андре Мантеньї, знакового художника доби Відродження. Як і «Портрет дами з квітами смілки» пензля знаменитого Рубенса, генія вже іншої, наступної епохи – барокового часу.

І абсолютно несподіваний та дивовижний як у ракурсі, так і в емоційному піднесенні, «Портрет хлопчика із дитячим малюнком» веронського художника Джована Франческо Карото. Картина – своєрідна візитівка Музею.

Вражають твори на біблійні теми Якопо Тінторетто: «Бенкет Валтасара», «Перенесення Ковчега Заповіту», «Самсон та філістимляни», «Суд царя Соломона».

Справжньою перлиною Музею Кастельвеккіо є прекрасна картина «Мадонна-годувальниця» знаменитого художника Тінторетто. Два мальовничі пейзажі пензля Ханса де Йоде репрезентують голландський живопис. Серед врятованих картин – робота веронського художника XVIII ст. Джованні Беніні «Портрет Джіроламо Помпеї», наймолодший (на 2–3 століття) твір серед 17-ти репрезентованих.

Виставка стала подією в культурному житті столиці. Не всі охочі змогли її відвідати: під спекою черги до Музею для декого виявились непосильними. Приємна новина для тих, хто збирається в Італію. Неодмінно побувайте у Вероні. Там на вас чекає сюрприз. До кінця року музеї Верони українці зможуть відвідувати безплатно.

А Музею Ханенків і нашим італійським приятелям – щира подяка від усіх, кому вдалося побувати на виставці.

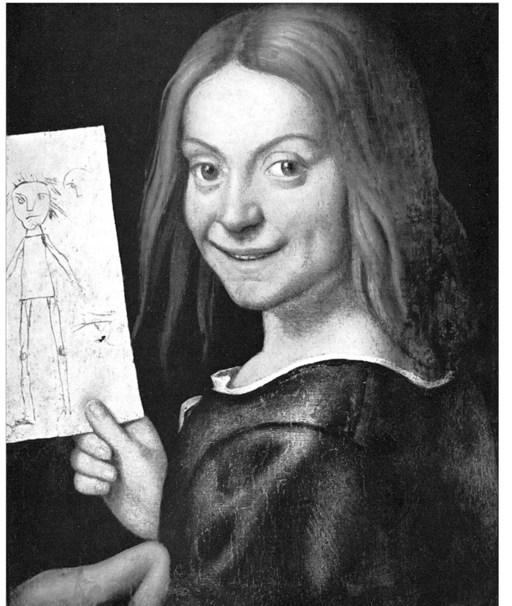
Якопо Тінторетто. «Мадонна, що годує Немовля-Христа»

Яколо Белліні. «Каяття Святого Ієроніма»

Пітер Пауль Рубенс. Портрет дами (дама з квітами смілки)

Джован Франческо Карото. «Портрет хлопчика із дитячим малюнком»

МІЙ РІДНИЙ КРАЙ

«СПІВАЙМО РАЗОМ!», – ЛИНЕ НАД СУМЩИНОЮ

Кожного року навесні, квітучого і запашного травня, на Сумщині, у Тернівському селищному будинку культури відбувається обласний конкурс сільських дитячих хорових колективів «Співаймо разом!». Цього року 14-й фестиваль-конкурс запросив на зустріч дітей з піснею 22 травня. Гостинні тернівчани радо зустріли всіх, хто завітав на свято пісні, де вокальними й душевними стараннями дітей їхні чисті голоси вселяють у серця глядачів особливі відчуття. Адже щорічне проведення конкурсу є творчим стимулом для багатьох колективів дитячо-юнацького хорового співу Сумщини. Тут шанувальники хорового співу мають нагоду поспілкуватися з корифеєм української оперної сцени, талановитим майстром вокального мистецтва, лауреатом Шевченківської премії, народним артистом СРСР та України, професором Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського, уродженцем славної Сумщини, засновником конкурсу, головою журі Анатолієм Мокренком. Головна мета його – залучення якомога більшої кількості сільських дітей до культури хорового співу.

«Співаймо разом, друзі, повсякчас, і в світі посвітлішає відразу, бо пісня – це як сонце в небесах», – ці віршовані рядки із хорового твору є візитною карткою творчого огляду.

Цього року в конкурсній програмі змагалися 13 дитячих хорових колективів закладів культури та освіти Сумщини, зокрема Білопільського, Буринського, Конотопського, Недригайлівського, Сумського та Роменського районів.

Захід відбувався під егідою Управління культури і туризму Сумської обласної державної адміністрації та Департаменту освіти і науки Сумської ОДА, Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв, відділу культури і туризму, національностей та релігій Недригайлівської районної державної адміністрації.

У цей день корзину квітів учасникам конкурсу презентувала депутат Сумської обласної ради Віра Лаврик, з вітальним словом звернувся голова Тернівської селищної ради Володимир Підлєсний.

Виступи конкурсантів оцінювало компетентне журі у складі: народного артиста СРСР та України Анатолія Мокренка, керівника народного аматорського хорового колективу Червоненського сільського Будинку культури Сумського району, заслуженого працівника культури України Василя Деркача, головного спеціаліста відділу культури і туризму Сумської обласної державної адміністрації Людмили Черниш, директора Недригайлівського районного будинку дитячої та юнацької творчості Тетяни Токмань, провідного методиста Сумського обласного науково-методичного центру культури і мистецтв Наталії Бойко.

Конкурс було розпочато Гімном фестивалю, піснею «Співаймо разом!», яку написали сумські автори: поет Олександр Вертіль і заслужений працівник культури України Василь Деркач.

Переможцями фестивалю-конкурсу стали: хоровий колектив Недригайлівського районного Будинку дитячої та юнацької творчості (І місце), керівник Тетяна Токмань, концертмейстер Світлана Кліщенко; дитячий хоровий колектив Дубов'язівського селищного Будинку культури Конотопського району (ІІ місце), керівник Сергій Токар, Дитячий хоровий колектив Недригайлівської дитячої музичної школи (ІІ місце), керівник Ельвіра Валєєва, концертмейстер Ірина Покотило; зразковий аматорський обрядово-фольклорний колектив «Весняночка» Сім'янівського сільського Будинку культури (ІІІ місце), керівник Катерина Рекал.

Професійний мікрофон у номінації «Приз глядацьких симпатій» у подарунок від виконавчого директора громадської організації «Сумське земляцтво у м. Києві» Ірини Родченко отримав дитячий хоровий колектив «Дзвіночок» Тернівської дитячої школи мистецтв Недригайлівської районної ради Сумської області (керівники Богдана Терещенко, концертмейстери: Олександр Кравченко і Наталія Шовкопряд). Вона, зокрема, зазначила: «Упродовж всього конкурсного дня в залі панувала особлива атмосфера, єдність дитячих душ та сердець. Усі, без винятку, творчі колективи співали Оду радості, висловлювали свою любов до пісні, а ще зачаровували енергетика голосів і художній смак».

Голова журі Анатолій Мокренко особисто нагородив Владислава Неліна, соліста Дитячого хорового колективу «Струмочок» Вільшанської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів (керівник Оксана Нестеренко).

Нагороджуючи переможців конкурсу, Анатолій Мокренко відзначив наполегливу працю хормейстерів, якісне виконання музичних творів, особливу манеру виконання юних хористів, розмаїття пісенної тематики та вміння триматися на сцені, творчу зібраність всіх учасників. Майстер наголосив: «За все існування конкурсу цей зал освятило своїм співом вже понад 5 тисяч юних артистів. Упродовж всього року я згадую цей фестиваль, дитячий ентузіазм. Він спрямовує дітей у світле майбутнє, оскільки їхні душі наповнюють світ красою й теплом. Хочеться, щоб високу місію українського мистецтва, людської діяльності діти несли все своє життя».

Незмінний меценат конкурсу Сергій Осиковий приєднав до дипломів переможців конкурсу грошові премії. Кожного року він натхненно підтримує молоді таланти Сумського краю.

Керуючий справами відділу СТОВ «Дружба Нова» Леонід Моша наголосив, що переможців конкурсу чекає цікава й змістовна поїздка на море.

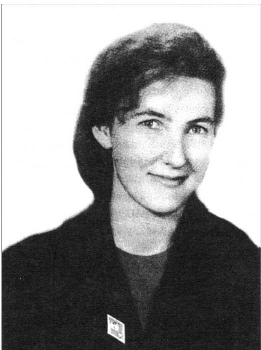
Віриться, що свято Пісні, Музики й Духовності, емоційне піднесення всіх колективів залишиться надовго в пам'яті глядачів та гостей конкурсу. А наступного року навесні мальовничі Терни знову з радістю чекатимуть талановитих дітей Сумщини на фестивалі-конкурсі, щоб насолодитися співом дитячих душ і сердець.

Ірина ХОРОШКО, прес-центр ГО «Сумського земляцтва у м. Києві»

ПОЕЗІЄ, ТИ – СИЛА ЧАРІВНА

«ДУМОК БАГАТО – ІСТИНА ОДНА»

Катерина БОСАК

– так назвала свою поетичну збірку Катерина Босак (Іванців), яка щойно вийшла в Дрогобичі, ПП «Посвіт».

«Сподіваюся, – написала вона в передмові «Від автора», – що мій скромний доробок стане комусь у пригоді… Тому для кращого сприймання тексту обрала розмовно-розповідний стиль віршування, уникаючи модних алегорій і патетичних висловлювань… Сподіваюся внести посильну лепту в патріотично-релігійне виховання молоді. Надіюся, що знання і досвід старшого покоління гідно перейматимуть наші нащадки – шануючи нашу історію і наших славних героїв, завжди будуть справжніми патріотами своєї Вітчизни – України і добрими християнами»

Сама Катерина Михайлівна – вчителька. Тож її турбота про виховання молоді в патріотичному дусі і самозрозуміла, і підкріплена конкретною справою – чудовими поезіями, непідкупна щирість яких вражає, спонукає до роздумів. В її поезіях бринить безмежна любов до України, до рідного народу, звучить правда про нашу героїчну і трагічну історію. На моє переконання, вірші Катерини Босак не можуть не зачепити генетичний код українців, не розбудити його – якщо він приспаний лихоліттям неволі. Її сповна пізнала сама авторка.

Доля Катерини Босак (з дому – Іванців) пов'язана з випробовуваннями, які випали на долю українського народу. Вона народилася на Дрогобиччині в національно свідомій, патріотичній родині. Зайве навіть наголошувати, що така родина мала стосунок до національно-визвольних змагань. Далі – хто не загинув, того запроторили в концтабори ГУЛАГу. Ще зовсім дитиною, Катерина, неповнолітня, волею московських сатрапів опинилася на засланні в Сибіру. Та в Україну повернулася! Всевишній дав їй літературний дар, щоб змогла розповісти людям про пережите. Вона це частково здійснила – поетичним словом. Гадаю, читачі чекають від пані Катерини ще й книги спогадів, в яких буде відтворено правду про пережите в дитинстві та юності, про героїв, які не вмирають, про найрідніших людей. Як відомо, дитяча пам'ять – дуже чіпка. Отож чекаємо.

Марія БАЗЕЛЮК

P. S. Нижче публікуємо добірку поезій, що ввійшли до збірки «Багато думок – істина одна».

А ще Катерина Босак передала нам щойно написаний вірш «Біда спіткала Україну», який ми з вдячністю вміщуємо в нашій газеті як першодрук.

* * *

Біда спіткала Україну,
Зчорніла ненька, як земля,
Бо принесла війни руїну
Зрадлива дружба москаля.
Не раз була біда, як море,
Чорнів від неї білий світ,
Коли страшні голодомори
Вчинив підступно злий сусід.
Хіба він – «братом-слов'янином»
У наш Донбас і в Крим поліз?
Ридає матінка за сином,
А той Брехун не бачить сліз?
…Розбиті «Градами» містечка,
Чиясь понищена судьба,
За Україну боротьба,
Тут знову – Крути й Берестечка
І наша слава і журба.
Над Іловайським ворон кряче,
Чи «триста впало», не питай,
Бо не одна сирітка плаче…
Це наше горенько, юначе,
На все життя запам'ятай.
Героїв згадуєм з любов'ю,
Та яничари не звелись...
Згадай Майдан, политий кров'ю,
За душі Богу помолись.
Про тих борців пісні лунають,
Хто підносив Свободи стяг.
Їх імена нащадки знають,
Адже герої не вмирають!
Вони живі в людських серцях.
Дасть Бог, минуться дні трагічні,
Минеться Путін – злий тиран,
Бо всі «земні царі» не вічні,
Лиш вічний Бог – над паном Пан.
Нас кличуть в храм церковні дзвони,
Молитву Господу зложім,
Пильнують кіберги кордони,
І ми Вітчизну бережім…

* * *

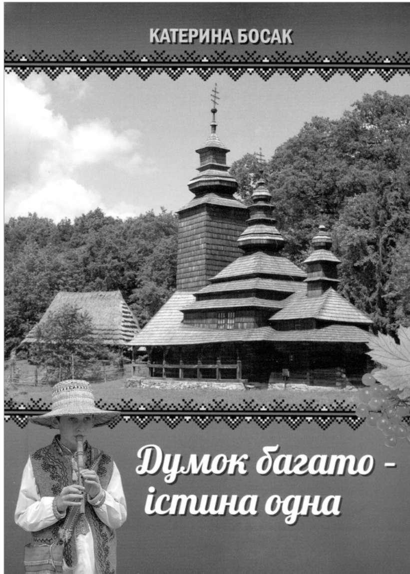
Давно цю розповідь я чула,
Старий вояк розповідав, –
У бідах молодість минула,
Літа буремні він згадав:
Жертовних вояків повстання
За український вільний світ,
Тюремні грати і заслання
На Колиму на двадцять літ...
Згадав барак, холодні нари,
Дроти ГУЛАГів по тайгах,
Для каторжан – всілякі кари,
Братів, померлих у снігах...
«Що довелось перетерпіти,
Сказати всім настав той час,
Ой, зле в Неволі, любі діти,
Бо окупант знущався з нас.
Хотів убити Дух Свободи,
Перетворити на «юрбу», –
Так поневолені народи
Страждали в «сталінську добу».
Та в молитвах додав Бог сили,
І там, – в тюрмі, в краю чужім,
Для «неньки» Волі ми просили,
Тепер Державу збережім...

* * *

Була Неволя, як полин гірка.
Свій хрест важкий ми на Голготу несли,
І дав Бог чудо: з забуття воскресли,
Як світ почув Шевченка і Франка,
І мужню Лесю, ... – їх палкі вірші
В трудній борні нам додавали сили...
Тому, напевно, біди не «скосили»,
Що не згасала Віра у душі...
Хай щедро «зродять бажані плоди»,
Як «в добрий грунт посіємо насіння»...
Через Голготу – шлях до Воскресіння, –
Тим шляхом, брате, за Христом іди...
Ні, не минуться «добрі сіячі», –
Пророки мудрі і митці прекрасні,
Аби в житті ми мали цілі ясні...
Хай пам'ятають «козаки» сучасні,
Що не сиділи хлопці «на печі», –
На них чекала Запорізька Січ,
Адже вони – захисники народу,
Боролися відважно за Свободу;
Стояв козак на чатах день і ніч –
Сірко і Хмель, Богун і Кривоніс... –
Водили в бій гетьмани-отамани,
І кожен вірив, – Воленька настане,
Своє життя в офіру їй приніс...
Змінився світ, задумуюсь не раз,
Як дорости нам до героїв чину?
Чи ми правдиво любим Батьківщину?
Чи молимось за неї повсякчас?..

* * *

«Не все погане в нашім Домі»,
«Не кидай камінь в свій город...» –
Ці влучні приказки відомі
Не надарма зберіг народ.
Мабуть, хвалити треба «свого»,

Але навчати треба теж,
Адже не легше нам від того,
Коли хвальбі немає меж...
«Чому й тепер живемо бідно? –
За що твій дід в бою поліг?..
Спитати хочу принагідно, –
«Де є «покращення для всіх»?»
Діждались хитрих олігархів,
Багатства наші – в їх руках,
Живуть не гірше від монархів,
А ми – «з торбами – по світах»?..
Як пан – «мандат» собі купує,
Чи треба «панькатися» з ним?
Якщо з довірливих кепкує,
То будеш, братику, німим?..
«Свобода слова» – «добра штука»,
Щоб кожен «з розумом» сприймав, –
Для того, звісно, «в річці Щука,
Аби Карась в ній не дрімав»...
«Як «панство» втратило сумління, –
Вже закриває Правді рот,
Чи не «пора збирать каміння»
І не «кидати в свій город»? –
На ці питання, милий брате,
Ми мудру відповідь знайдім, –
Та всім потрібно пам'ятати, –
Що Україна – рідний Дім...

* * *

«Дівчата – сестри, рідні, милі,
Здійснити подвиг ви змогли, –
За Україну полягли»...
Чи сієм квіти на могилі? –
Нема могил, ані хрестів, –
Не дочекалася листів
З тюрми – Сибіру сива ненька, –
Лежить у вічній мерзлоті
Десь у далекій Воркуті
Її Марусенька гарненька...
А скільки тих Марусь в лісах, –
На Прикарпатті, на Волині? –
Один Бог знає в Небесах,
А ми не знаємо понині,
Де є розстріляні тіла
Повстанців з нашого села,
Як з кожного села і міста? –
Не грала музика троїста,
Дружки до шлюбу не вбирали,
Ніхто не плакав, як вмирали, –
Не було неньки, ні сестри...
Як вражі кулі їх косили,
Дощі ридали, голосили
Над ними вольнії вітри...
Ой, скільки горя, скільки сліз
Той «старший брат» в наш край приніс...
Шумить сумний повстанський ліс,
Тут проросли вони квітками,
А може світяться зірками?..
За всіх замучених Марусь
Щодня до Господа молюсь...

* * *

Не вперше, наш Майдан вітаючи,
Нас, українців, – визнав світ…
Прадавню пам'ять повертаючи,
Пильнуймо власний родовід.
Бо історичною наукою
Маніпулюють москалі,
Та в нас є Волі запорукою –
Любов до рідної землі, –
І хто боровся з окупантами,
Її офірував синам...
Ми здавна славимось талантами,
«Трипільський плуг» ще служить нам...
Нехай тепер – «все добре» збудеться,
Як сповіщав святий Андрій,
Хай для Вітчизни кожен трудиться,
Аби не втратили Надій,
Що не буде страшних «Чорнобилів», –
Можливо, це – тягар незгод? –
А відкриття новітніх «Нобелів»
Прославить в світі наш народ.
Хай за Господньою десницею
Земля очиститься від ран,
Щоб золотистою пшеницею
Завжди буяв родючий лан;
Щоб «златоглавою Софією»
Пишалась рідна сторона,
А Воля здійсненою мрією
Цвіла, як радісна Весна...
Нам Володимира Хрестителя
Сам Бог в столиці встановив,
Аби святий хрестом Спасителя
Край український обновив
І нас Добром благословив...

* * *

Згадавсь мені гуцул старенький, –
Як він ласкаво говорив:
«Затямте, діти, – світ біленький,
Панам і бідним – веселенький,
Його для Щастя Бог створив...»
Так, сину, знай: Життя прекрасне,
Цей Божий дар оберігай,
Для тебе світить Сонце ясне,
Квітує сад, співає гай...
Вдихай Весну на повні груди,
Бо час пливе без вороття,
Та знай: щасливим той не буде,
В кого немає співчуття.
Всі потребуєм слів ласкавих, –
Когось порадуй в прикрий час,
Хоч... стрінеш ти людей лукавих,
Та добрих більше поміж нас.
Радій життю, трудись завзято
І будь охочим до наук,
Щоб добрих діл зробив багато,
Щоб жив ти чесно – «з праці рук»...
Будь любий – людям, милий –
Богу, та про родину пам'ятай,
І до батьківського порогу
З доріг далеких повертай.
В землі рідненькій – наша сила,
За морем Щастя не знайти,
«Прожити вік, дитино мила, –
Не через поле перейти»...
Хай будуть друзі незрадливі,
Любов, як в матері, – свята,
Аби всі дні були щасливі
Тобі – на многії літа!..

* * *

Як сумно чути: "Хлопця вбито..."
Упав юнак, як вишні цвіт,
За Україну кров пролито,
Її вбивали триста літ.
І знов лютують окупанти,
Напевно, їм «братів» не жаль?
Безпеки нашої «гаранти»
Вже наплювали на мораль, –
Когось мордують у полоні,
А хтось пропав або згорів...
Знов через «вора у законі»
Ми бачим сльози матерів?..
В «Небесній Сотні» – додалося,
Полеглий – справжній патріот,
Аби задумане збулося,
Віддав життя за свій народ.
Бажав усім щасливо жити,
Тому виходив на Майдан,
Де наказав студентів бити
Жорстокий виродок тиран...
На жаль, і нині бачим банду,
Котра панує у Кремлі,
Її брехливу пропаганду
До нас принесли москалі.
Вчиняють вбивство, розбрат, чвари
Ті, що божкам поклони б'ють?
Ще й власні юди-яничари
На бік агресора стають,
Бандитам неньку продають?
Хоч українці – мирні, добрі,
Даруєм друзям коровай,
Та в грізний час – борці хоробрі,
Обороняєм рідний край.
Патріотизм – могутня зброя,
Бо нам ненависне ярмо,
Пишаємсь подвигом Героя,
Зганьбити гідність не дамо!
За волю рідного народу
В УПА боровсь повстанець-дід,
І ми відстоюєм свободу,
Герої Заходу і Сходу
За Україну йдуть в похід.
Аби онукам підростати,
Радіти всім красі весни,
«Сусіда» хочу запитати:
«Хотят ли русские войны?»
...Церковні дзвони серце крають
У небеса сумні пливуть,
Але «Герої не вмирають!»,
Вони – в нащадках оживуть!

ЦІКАВО ЗНАТИ

ТАЄМНИЦЯ ОДНОГО ІЗ ШЕДЕВРІВ АНТОНІО КАНОВИ

Антоніо Канова (1757–1822) за визначенням Стендаля – знаменитий художник, найбільш майстерний у XVIII столітті, створив сто статуй, і з них двадцять – шедеври.

Про один із тих шедеврів, а саме про статую «Мир», яка знаходиться у музеї Західного та Східного мистецтв у Києві, та про його таємницю – піде мова.

Але спочатку – Рим, Вілла Боргезе. Колись приватна будівля, родини Боргезів, один з яких був Папою Римським.

Десь у кінці XVIII століття дружиною графа Боргезе стала Паоліна Бонапарт, дочка бідного дворянина із Корсіки, але рідна сестра на той час уже блискучого генерала і державного діяча Франції Наполеона Бонапарта. У Музеї «Віла Боргезе», де знаходяться, між іншими, скульптурна група Мікельанджело «Плутон і Прозерпіна», Берніні «Аполлон і Дафна», картина Тіціана «Любов земна і любов небесна», центральне місце займає скульптура Антоніо Канови «Паоліна Боргезе».

Гіди музею розповідали нам, що Канова був коханцем Паоліни і зобразив її напівлежачою на софі в одязі Єви, яка правою рукою граціозно підтримує свою голівку, а у лівій руці тримає яблуко – символ солодкого гріха, якого Єва скуштувала, ще перебуваючи у раю.

Перед нами твір Канови, який за словами Стенделя «створив новий образ ідеальної краси, який більше відповідає нашим поняттям, ніж древньогрецький. Греки більше всього поціновували фізичну силу, тоді як ми цінимо більш за все розум та почуття».

Коли мати Паоліни, вихована на суворих правилах провінційного життя побачила той твір, вона з подивом запитала дочку: «Ти що, при мужчині роздягалася?» на що Паоліна спокійно відповіла: «А що, матінко, в кімнаті не було холодно!».

Нам (туристам із України) довелося ще раз зустрітися із Паоліною, і цього разу в галереї Уффіці у Флоренції, де знаходиться живописний портрет цієї дами маловідомого художника S.C. Counis La Bello greca (Paolina Borghese).

А тепер повернімося до київської статуї Антоніо Канови.

Відомо, що статуя була замовлена скульптору російським дипломатом і меценатом Н.П. Румянцевим, і виготовлена скульптором у 1811–1814 рр. Далі статуя перебувала у замовника, потім була перевезена в Москву, а у 1953 р., на щастя, була передана в наш Київський музей.

Дослідники створення богині «Мир» *(див. світлину)* очевидно не ставили перед собою запитання, хто, яка дама, була моделлю для славнозвісної статуї. Але порівнюючи римську скульптуру (Паоліну) і київську («Мир») знаходимо: те ж обличчя, та ж зачіска, ті ж руки і ті ж форми досконалого жіночого тіла.

Флорентійський портрет Паоліни був написаний явно пізніше і не дає такого уявлення про модель, як шедеври Канови.

Дуже часто у сім'ї брат і сестра можуть бути схожі одне на одного (згадаємо хоча б «Дванадцяту ніч» У. Шекспіра).

Співставимо портрет Наполеона і Паоліни Бонапартів та богині «Мир». Ну чим не персонажі знаменитого твору У. Шекспіра?

Очевидно питання, хто був моделлю для статуї «Мир» Канови ще чекає на свою відповідь.

Відомо також, що Канова мав довгу розмову з Наполеоном, коли трудився над зображенням французького імператора. Відомо також, що Канова записав цю розмову зразу, коли повернувся додому, і що ця розмова згодом появилася в італійській пресі (Стендаль, том. 6, Москва, 1959, стор. 500).

Може в тій розмові і міститься ключ від розгадки таємниці київської богині «Мир»?

Борис ВАСИЛЬЧЕНКО,
інженер
м. Боярка

НАША МОВА КАЛИНОВА...

ЯК МИ ГОВОРИМО І ПИШЕМО

Неправильно	Правильно
Зробити прививки…	Зробити щеплення…
Немає приводу звинувачувати…	Немає підстав звинувачувати…
Вільний і невільний проступок…	Вільна і невільна провина…
Робота форуму триває…	Форум триває…
Розмір статті…	Обсяг статті…
Худощавий…	Худорлявий…
Одягти шапку…	Надягти шапку…
Нарешті він остепенився…	Нарешті він споважнів (дійшов розуму; став розсудливим, статечним, урівноваженим)…
Поважкішати…	Поважчати…
Повинуватися жінці…	Коритися жінці (слухати жінку)…
Французам є чому повчитися…	Французам є чого повчитися…
Позарився на гроші…	Спокусився на гроші…
Як позбавитися хвороби…	Як позбутися хвороби…
Поморгати очима…	Покліпати очима…
Висотою…	Заввишки…
В кінцевому рахунку…	В кінцевому підсумку…
Губити землю під ногами…	Утрачати грунт під ногами…
Мандрівка по Львову…	Мандрівка Львовом…
Не по прямому призначенню…	Не за призначенням…
По праці й честь…	За працею й шана…

Підготувала Марія ВОЛОЩАК

Практичні посібники Марії Волощак **«Особливості правопису, відмінювання та походження імен», «Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання», «Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів», «Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв»**, рекомендовані Міністерством освіти і науки України, можна замовити тел. (095) 718-98-00, (044) 353-19-77, (068) 789-59-12, e-mail: **vmu1972@ukr.net**

НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

КОЛОМИЙКА

Забажав Владімір Путін
Стати земним богом
І почав собі із Криму
Торувать дорогу.

Приспів:
Брате, сестро, не журись
Все в руках є Божих,
Ми московськую орду
Разом переможем

Терористів, наркоманів
Взяв у компаньйони,
Ще й кадировських злочинців
В свої батальйони.

Приспів

Криму стало йому мало,
Ще й Донбасу треба,
Не боїться той чортяка
Покарання з неба.

Приспів

Думав цар Владімір Путін
Що вмре Україна,
Бо для неї у Кремлі
Стоїть домовина.

Приспів

Її справно майстрував
Янукович Вітя,
Коли він урядував
Було лихоліття

Приспів

Обікрав він Україну
До самої нитки,
Не лишилось після нього
Ні швабри, ні митки

Приспів

Все тягнув у Межигір'я,
Як щур в свою нору,
І зробив в святому місці
Велику комору.

Приспів

Та не тільки він один
було їх багато,
Святі речі розкрадали
Кожен в свою хату

Приспів

А найбільше «богомільним»
Був із них всіх Пшонка,
Його пика не портрет,
а уже іконка

Приспів

Захарченко поліцай
Наказав стріляти,
Думав нарід Український
Снайпером лякати.

Приспів

Та не сталося отак
Як сім'я гадала,
Люди вийшли на Майдан,
Банда повтікала

Приспів

Тепер з матушки Расєї
Вчать нас як то жити
«Ви дотримуйтесь закону», –
Кажуть нам бандити.

Приспів

Ну, а Путлер іде далі,
Танки посилає,
Бо, думає, українців
Врешті залякає

Приспів

Але ми не боїмося
Ні «Буку» ні «Граду»,
Наше військо дає відсіч
Московському гаду

Приспів

Ми звертаємось до тебе,
Цар чи фюрер Путін,
Тобі треба Україну
Назавжди забути

Приспів

Забирай своїх лакеїв,
Тих «стрєлків» і «бєсів»
І в Росії захищай
Їхні інтереси.

Приспів

Хай та «грязь Москви» біжить
До себе додому,
Хай в Кремлі там стереже
Імперську корону.

Вадим Одайник. "Гуцульскі музики"

Приспів

Бо корону вкрасти може
Смерть кожної миті,
й буде тебе цілу вічність
Чорт в пеклі смалити.

Приспів

А ми браття українці,
Єднаймось, братаймось,
Та й у вражі кайдани
Більше вже не даймось.

Коломийка була записана під час її виконання церковним хором с. Красне.

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь,
головний редактор – Марія Базелюк.
Редакційна колегія Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ;
тел./факс (044) 279-78-08
e-mail: nacija@ukr.net

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво:
Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: ФОП Брацюнь С.І.
Філія ГУ по м.Києву та Київській обл.
№ 10026/0195.
АТ «ОЩАДБАНК». МФО 322669
ЕДРПОУ 2305606776
№26003500849590(UAH)

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 10 000 прим.
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9